

LETO XXIV. Stev. 12
 IZDAJA IN TISKA
 CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
 PODJETJE
 "LJUDSKA PRAVICA"
 DIREKTOR PODJETJA
 LEV MODIC
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 List izhaja vsak dan razen
 petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 - MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 16-DNEVNIK IN
 TEDNIK - OD OSVOBODITVE
 DO 1. JULIA 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 - OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI Z "BORBO"

SEJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Posebna invalidska doklada otrokom padlih borcev

Z njo so urejena vprašanja gmotnih pogojev za usposabljanje teh otrok za samostojno življenje — ZIS je sprejel več uredb in odlokov s področja gospodarstva, prosvete in kulture ter socialne politike

Beograd, 14. jan. (Tanjug). — Danes je bila pod predsedstvom Svetozara Vukmanovića seja Zveznega izvršnega sveta, na kateri so obravnavali in sprejeli več uredb in odlokov s področja gospodarstva, prosvete in kulture, socialne politike in ljudske zdravja.

ZIS je sprejel uredbo o posebni invalidski dokladi otrokom padlih borcev, s katero so urejena vprašanja gmotnih pogojev za usposabljanje teh otrok za samostojno življenje in delo. Ta doklada pripada otrokom padlih borcev, uvažalcev družinske invalidnine, če se redno šolajo ali kako drugače usposabljujejo. V smislu te uredbe pripada posebna invalidska doklada otrokom padlih borcev med šolanjem v osemletnih, strokovnih, srednjih in letkah, strokovnih, srednjih in družinskih šolah, na fakultetah in drugih visokih šolah v rangu fakul-

dohodek, kajti kolikor dohodki samega otroka ali njegovega roditelja ne dosežejo v uredbi predvidenega najvišjega zneska, se s to doklado dopolni ta razlika med dejanskimi dohodki in predvidenim maksimumom.

V primeru, ko je več otrok, ki izpolnjujejo pogoje za priznanje posebne invalidske doklade, ima vsak otrok pravico do nje v nezmanjšanem znesku. Če otrok, ki je ostal brez obeh roditeljev, izpolnjuje pogoje za osebno invalidsko doklado, mu bo priznana ta doklada ali invalidska

klature gospodarske dejavnosti, ki veljajo za obrtne dejavnosti, z opisom osnovnih opravil vsake posamezne dejavnosti. Nova nomenklatura bo prispevala k pospešanju dela obrtnih gospodarskih organizacij, hkrati pa bo omogočila učinkovitejšo družbeno kontrolo nad njihovim poslovanjem prek tržne inšpekcije, inšpekcije dela in drugih državnih organov.

ZIS je nekoliko spremenil tarifo davka na promet in dopolnil uredbo o ustanavljanju podjetij in obratov. V tej zvezi je sekretariat za industrijo ZIS pooblaščen, da določa plače delavcev in uslužbenecv določenih še nedograjnih podjetij. Dopolnil je tudi uredbo o zaključnih računih gospodarskih organizacij za 1. 1957.

UREDBE S PODROČJA PROSVETE IN KULTURE

ZIS je na današnji seji sprejel uredbo o zveznem svetu za film kot strokovnem svetu Sekretariata za prosveto in kulturo ZIS na področju filma. Svet bo obravnaval vprašanja in probleme s tega področja in sporočal ZIS in zveznim organom uprave mnenja in predloge za ukrepe, ki bi jih bilo treba storiti za razvijanje kinematografije. Člane sveta bo imenoval ZIS iz vrst uglednih filmskih strokovnjakov, umetnikov in javnih delavcev.

ZIS je sprejel tudi uredbo o zveznem svetu za radiodifuzijo in televizijo kot strokovnem svetu Sekretariata za prosveto in kulturo ZIS. Člane sveta bo imenoval ZIS iz vrst uglednih strokovnjakov s področja radiodifuzije in televizije, publicistov, umetnikov in javnih delavcev.

Potem je ZIS sprejel odlok o ustanovitvi začasnih svetov znanstvenih ustanov, da bi v predvidenem roku vskladili znanstvene ustanove s pogoji, predpisanimi v zakonu o organizaciji znanstvenega dela in sprejeli pravila teh ustanov. S tem odlokom so ustanovljeni znanstveni ustanovi pooblaščen, da do ustanovitve svetov znanstvenih ustanov imenujejo začasne svete, če z republiški zakoni ni drugače določeno.

Na koncu je ZIS sprejel odlok, po katerem se zaradi varčevanja za zdaj zapre generalni konzulat FLRJ v Casablanci. Jugoslovanska vlada pa meni, da ima pravico obnoviti ta konzulat, ko bodo dani za to pogoji.

Naposled je ZIS ratificiral več mednarodnih sporazumov.

Predsednik Tito Naserju

Beograd, 14. jan. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku egiptске republike Gamalu Abdul Naserju ob njegovi 40-letnici prisočno čestitko, v kateri mu je zaželel osebno srečo in mnogo let plodnega dela za blaginjo prijateljskega egiptskega naroda, kakor tudi nadaljnje uspehe in napredek Egipta.

Izredno zasedanje Generalne skupščine OZN o razorožitvi

New York, 14. januarja. (Reuters). — Poučeni krogi v OZN menijo, da so zdaj velike možnosti za to, da bi sklicali posebno zasedanje Generalne skupščine, na katerem bi razpravljali o razorožitvi. Okrog 30 delegacij se je izreklo za sklicanje izredne seje Generalne skupščine. Potrebna pa bi bila prista večina članic oziroma 42 dežel.

Bulganinovi pismi Nehruju

New Delhi, 14. jan. (AFP). — Sovjetski veleposlanik v Indiji Ponomarenko je izročil indijskemu ministrskemu predsedniku Nehruju dve pismi predsednika sovjetske vlade Bulganina. Kakor pravijo dobro poučeni krogi, vsebuje prvo pismo uradno besedilo predloga o sklicanju konference na najvišji ravni, drugo pismo pa je osebna Bulganinova poslanica indijskemu ministrskemu predsedniku.

ZVIŠAN REGRES NA DOLOČENE VRSTE STEKLENE EMBALAZE

ZIS je potem sprejel odlok o strokovni izobrazbi in drugih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati osebe, imenovane za glavne sanitarne inšpektorje, predstojnike sanitarnih inšpektoratov ter sanitarne in pomožne sanitarne inšpektorje. ZIS je na današnji seji sprejel tudi več odlokov o regresih za določene industrijske izdelke, namenjene kmetijstvu, morskemu in jezerskemu ribištvu in čebelarstvu.

S posebnim odlokom je zvišal regres na določene vrste steklene embalaže, kar bo med drugim pospešilo preusmeritev industrije na predelavo sadja, sočivja, olja in mesa ter na stekleno embalažo za vse tiste proizvode, za katere pločevinasta embalaža ni nujno potrebna. ZIS je sprejel tudi odlok, s katerim so določene najvišje prodajne cene za posamezne proizvode, in odlok o obvezni dobavi elektrolitnega bakra v bloku, roto-papirja in nekaterih lesnih proizvodov za potrebe določenih kategorij potrošnikov za leto 1958.

DOPOLNITEV UREDBE O OBRTHNIH OBRATHIH

ZIS je dopolnil tudi uredbo o obrtnih obratih in obrtnih podjetjih. S temi spremembami je omogočena uvedba nove nomen-

V Ljubljani se je včeraj mudil ves zbor konzulov tujih držav iz Zagreba, ki je obiskal predsednika naše Ljudske skupščine tovariša Miho Marinka. Na sprejemu so bili generalni konzuli CSR dr. Aleksander Nerač, Francije Henry Bollé, Italije dr. Eugenio Rubino, Zahodne Nemčije Erich Kampf dr. Velike Britanije Lancelot F. L. Pyman, konzula ZDA Ellwood N. Rabenold in Svice Arthur Wegmüller, častni konzul Norveške René Ružinski ter iz Ljubljane gen. konzul Belgije dr. Milan Dular. Na sprejemu so bili tudi predsednik OLO dr. Marijan Dermastia, sekretar Ljudske skupščine dr. Miha Potočnik, sekretar Izvršnega sveta Niko Silih, predsednica Trgovinske zbornice Mara Dermastia in generalni sekretar Trgovinske zbornice inž. Miloš Vehovar.

Avstrijski generalni konzul dr. Edmund Krahl je kot doyen zbora izrazil predsedniku Ljudske skupščine tovarišu Mihi Marinku in vsem prisotnim dobre želje konzularnega zbora ob Novem letu in za nadaljnje uspešno sodelovanje. Predsednik Skupščine se je za čestitke zahvalil in izrazil enake želje. Sprejem, ki se je začel popoldne, je trajal eno uro ter je potekel v prisrčnem razgovoru. Zvečer je bil ves konzularni zbor v Operi, kjer so si ogledali Kogojeve »Črne maske«.

PRED BRITANSKIM ODGOVOROM BULGANINU

PO POSEBNEM TIRU?

Macmillan vztraja pri zamisli o sklenitvi nenapadalnega pakta s SZ

(Od našega dopisnika)

London, 14. jan. — Pod predsedstvom zunanjega ministra Butlerja, ki nadomestuje odsotnega predsednika Macmillana, je jmel angleška vlada davi sejo. Na njej je baje sprejela besedilo odgovora na decembrsko pismo predsednika sovjetske vlade Bulganina. Angleški odgovor bodo danes ali jutri poslali Svetu Atlantske zveze v Parizu, hkrati pa tudi predsedniku vlade, da ga podpiše.

Ceprav uradni predstavnik zunanjega ministrstva na današnjem sestanku z novinarji ni povedal nobenih podrobnosti, v Londonu menijo, da bo Macmillanov odgovor Bulganinu podoben odgovoru predsednika Eisenhowerja. Sovjetski vladi ga bodo izročili in objavili do konca tedna. Iz tukajšnje včerajšnje reakcije na Eisenhowerjevo pismo predsedniku sovjetske vlade je že moč sklepati, kakšne bodo reakcije na Macmillanovo poslanico: predvsem raznovrstne spriče raznih gledišč angleškega tiska, pa tudi obeležene z nestrpnostjo in kritičnimi pripombami. Spriče naraščajočih težav v vsej angleški javnosti naj bi od zahodnih državnikov zahtevali odločnejšo pobudo za razgovore s Sovjetsko zvezo.

Ce ne upoštevamo Laburistične stranke, ki zagovarja gledišče, naj bi sprejeli Bulganinove predloge s čim manjšimi pridržki, so za razpoloženje tukajšnje javnosti značilni čedalje pogostnejši članki

in komentarji v nekaterih časnikih. Njihova glavna trditve je v tem, da državni stopicajo za javnim mnenjem in da pomenijo Macmillanove izjave v Indiji in Pakistanu, da popušča pritisku zaskrbljenih Angležev.

Ni dvoma, da angli, vlada v tem trenutku misli, da je nekakšen posrednik med ZSSR in ZDA ali vsaj miroljuben pobudnik nove smeri, ki bi omogočila zmanjšanje napetosti. Predsednik vlade Macmillan je včeraj v Karadži že tretjič izjavil, da misli resno, ko govori o tem, da bi bila zaželena sklenitev pogodbe o nenapadanju s Sovjetsko zvezo.

Najzanimivejši del njegovega sestanka z novinarji pa je bilo vztrajanje na misli, da je treba najti za ohranitev miru cenejša sredstva. »Ne more biti atomske vojne, ki praktično ne bi uničila civilizacije,« je rekel Macmillan. »Cilj atomskega orožjevanja je bil, napraviti vojno neprivilčno. To pa se je pokazalo kot draga metoda, ki ni utrdila miru. Zdej moramo poiskati pota za ohranitev miru na cenejši, manj zamotan in manj alarmanten način.« Če ta izjava sploh kaj pomeni, tedaj vsekakor pomeni priznanje, da je postala filozofija v slogu »si vis pacem para bellum« nevzdržna. K. Timotijević

Moskovski odmev na Eisenhowerjev odgovor

Moskva, 14. jan. (Tanjug) Moskovski časniki še zmeraj objavljajo poslanice predsednika Bulganina, naslovljene na poglavarje dežel Atlantske zveze. Te poslanice predsednika Bulganina so podprli moskovski komentatorji s članki, v katerih poudarjajo, da je moč mednarodne probleme urediti samo s pogajanjem. Sodeč po vesteh iz tujine moskovski časniki ugotavljajo, da so posamezni zahodni krogi sprejeli predloge predsednika Bulganina ugodno, hkrati pa pišejo, da uradni krogi na Zahodu na sovjetske predloge vsaj za zdaj niso ugodno reagirali. To velja predvsem za stališče Washingtona in za izjave državnega sekretarja Dullesa, ki vztraja na tem, da bi pogajanja z najvišjimi predstavniki ne rodila nobene koristi.

Po mnenju »Krasnaje zvezde«, glasila ministrstva za obrambo ZSSR, sodi Dulles v tisto vrsto ljudi, ki skušajo sleherni ukrep ZSSR za zmanjšanje mednarodne napetosti prikazati kot propagandno spletko. Prav takšno Dullesovo mnenje se pojavlja, kadar je treba storiti razne ukrepe za naglo nobene koristi.

Razgovori Naser-Fejsal

Kairo, 14. jan. (AFP). Predsednik egiptovske republike Naser se je včeraj drugič sestel z ministrskim predsednikom Saudske Arabije princem Fejsalom, ki se mudi v Kairu na obisku. Preden bo odpotoval v Saudijo, se bo še enkrat sestel z Naserjem. V Egipt je prispel iz ZDA, kjer se je mudil na obisku, in bo ostal tu še nekaj dni.

ureditev spornih vprašanj, podarja ta časnik. Eisenhowerjevo poslanico Kongresu komentira neugodno, izvemisti tisti del, v katerem je rečeno, da bi moral svet ubrati pot krepitev miru. Na koncu časnik piše, da »Washington ni pripravljen urediti sporna mednarodna vprašanja s pogajanjem v duhu enakopravnosti«.

»Izvestija« izražajo nezadovoljstvo v zvezi s poslanico predsednika Eisenhowerja in poudarjajo, da ZDA še nikoli niso dajale toliko denarja za vojsko. Moskovski časniki imenujejo ameriški proračun »proračun tistih, ki bi radi okreplili tekmovanje v orožjevanju«.

Britanci za pogajanja

London, 14. januarja. (AFP). — »News Chronicle« je danes objavil poročilo Gallupovega inštituta, ki je razpisal anketo o pogajanjih s Sovjetsko zvezo. Izmed anketirancev jih 65% meni, da so pogajanja s SZ najboljši način, da bi se izognili svetovni vojni. Samo 8% anketirancev se je izreklo za vojaške priprave, medtem ko 27% anketirancev ni imelo opredeljenega mnenja.

Za sklenitev nenapadalnega pakta med Vzhodom in Zahodom se je izreklo 73% anketirancev, 13% pa jih je bilo proti. Inštitut je postavil tudi vprašanje, kako gledajo Angleži na možnost razgovorov vodilnih državnikov, kjer ne bi sodelovale ZDA. Za takšne razgovore se je izreklo 53% anketirancev, medtem ko jih je 37% menilo, da bi morala Velika Britanija nastopati skupaj z ZDA.

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 15. januarja:
 Pretežno oblačno vreme, v nižjih zlasti dopoldne megle ali nizka oblačnost. V jugovzhodnih predelih so možne vršne padavine. Temperatura ponoči do -3, v Primorju 6, dnevne med 1 in 5, v Primorju 10 stopinj C.
 Nad Balkan in alpske predele dotekajo vlažne zračne mase iz Sredozemlja. Preko srednje Evrope se je zgradil most visokega zračnega pritiska, ki zadržuje frontalne mornje nad Atlantikom.
 Snežne razmere: Kredarica 180 cm, Komna 175 cm, Vrhič 156 cm, Kranjska gora 75 cm, Planica 80, Kravace 30, Jezersko 28, Mozirska koča 60, Slovjangradec 3 cm snega.

IZ POGOVORA S PREDSEDNIKOM CK LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE MIKO TRIPALOM

OSNOVNE ZNAČILNOSTI MLADE GENERACIJE

Na kongresu bodo sprejeli tudi nov statut organizacije

Beograd, 14. jan. (Tanjug) — V CK Ljudske mladine Jugoslavije je bila danes dopoldne tiskovna konferenca, na kateri je predsednik CK Mika Tripalo seznanil novinarje s pripravami na kongres Ljudske mladine Jugoslavije, ki bo od 27. do 29. januarja v Beogradu.

Vse organizacijske priprave na kongres so že zaključene. Na okrajnih in občinskih konferencah Ljudske mladine so izvolili skupno 1029 delegatov, med njimi 49 delegatov Zveze študentov in 30 delegatov JLA. Na kongres bo prišlo tudi 26 tujih delegacij, predstavnikov mladinskih organizacij iz Avstrije, Belgije, Francije, SZ, Italije, Zahodne Nemčije, CSR, Poljske, Vzhodne Nemčije, Egipta, Bolgarije, Madžarske, Indije, Romunije, Kitajske, Mongolije, Albanije, Severne Koreje, Severnega Vietnama, ZDA, Tunizije in Svice.

Delo kongresa bo potekalo na plenarnih sestankih. Izvoljeni bosta samo dve komisiji, komisija za družbeno dejavnost in razvedrilo mladine ter komisija za mednarodna vprašanja. Referat o vlogi in nalogah Ljudske mladine v sistemu družbenega samoupravljanja bo podal predsednik CK Mika Tripalo. Referat bo obravnaval sedanjo družbeno dejavnost Ljudske mladine, osnovne značilnosti sedanje mlade generacije, naloge Ljudske mladine v izpolnjevanju nalog perspektivnega plana gospodarskega razvoja naše države itd. Kongres bo posvetil posebno pozornost tudi odnosu Ljudske mladine z drugimi organizacijami, v katerih se zbira mladina.

ko so Počitniška zveza, Ljudska tehnika, Zveza športov in druge.

Na kongresu bodo sprejeli tudi nov statut organizacije, ki so ga že predložili v razpravo in katerega končni osnutek bo določila posebna komisija CK 16. januarja. Razen več resolucij bo kongres sprejel tudi predvolilni proglaš Ljudske mladine.

Mika Tripalo je novinarjem tudi dejal, da bodo ob kongresu Ljudske mladine prirejene razne manifestacije. Med drugim bo v Beogradu 26. januarja odprta razstava o udeležbi mladine v ljudski revoluciji in socialistični izgradnji, organiziran pa bo predvidoma tudi književni večer, na katerem bo 12 mladih pisateljev iz vseh naših republik bralo svoja dela. Okrajni komiteji Ljudske mladine v vsej državi pa bodo imeli svečane sestanke, na katerih bodo sprejemali nove člane.

V Vidmu-Krškem je bil občni zbor sindikata kemičnih delavcev Slovenije, ki mu je pristojoval sekretar Centralnega odbora sindikata kemične industrije Jugoslavije ter član Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije France Boštjančič. O delu sindikata kemičnih delavcev Slovenije je poročal predsednik France Plazar. Poročilo in razprava sta dala številne koristne pobude za nadaljnji razvoj kemične industrije v naši republici. Petletni gospodarski načrt razvoja naše države še posebej nalaga kolektivom kemične industrije številne naloge, ki pa jih bo moč v celoti izpolniti le, če bodo modernizirali sedanje obrate, kajti večina podjetij kemične industrije v naši republici je že zastarela in so rekonstrukcije neogibne. Prav tako pa bo treba v prihodnje več storiti za kooperacijo med posameznimi podjetji kemične industrije.

V NEKATERIH PODJETJIH LJUBLJANSKEGA OKRAJA

Revizija premijskih pravilnikov

Podjetja, ki so se dogovorila o zviševanju cen, bodo prišla pred častno sodišče Trgovinske zbornice

Ljubljana, 14. januarja. — Danes dopoldne je Zbor proizvajalcev OLO Ljubljana razpravljala o ukrepih v zvezi z zadnjimi spremembami uredbe o delitvi dohodka in o vplivu novih ekonomskih instrumentov. Poročevalec v prvi točki dnevnega reda, predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Franc Borštnik je odbornike seznanil z glavnimi podatki ankete, ki jo je v ljubljanskem okraju razpisal Okrajni sindikalni svet.

Franc Borštnik je poudaril, da je bil lani dohodek gospodarske organizacije močno odvisen od tržnih razmer. Specialne trgovine, ki so zaradi razmer na trgu laže ustvarjale dohodek kot druge trgovine, pa so ta dohodek tudi največkrat delile. Pretirano širokogradnega razdeljevanja dobička ne moremo ocenjevati le z ekonomskimi gledišči, marveč predvsem z moralnimi in s političnim odmevom v javnosti. Zato naj bi občinski in okrajni ljudski odbori s krediti pomagali predvsem tistim gospodarskim organizacijam, ki s svojimi sredstvi pametno gospodarijo.

V razpravi so odborniki Zbora proizvajalcev našli še nekatere druge pomanjklivosti premijskega sistema. Tako so sindikalne organizacije skupno z delavskimi sveti sestavljale tarifne pravilnike podjetij tri leta, premijske pa nekaj mesecev. Večina gospodarskih organizacij je najprej določila sredstva za premijski sklad, nato šele določila delovna mesta in premijske osnove. Ni torej čudno, če visoka izplačila premij v nekaterih podjetjih ljubljanskega okraja niso v skladu z gospodarskimi uspehi teh podjetij. Premijske pravilnike bi v bodoče kazalo spreminjati in jih redno izpopolnjevati, hkrati pa uvesti negativne premije za slabo izpolnjevanje službenih dolžnosti. Premije naj bi prejemale le tisti, ki lahko neposredno vplivajo na dvig produktivnosti dela.

Na višino izplačil premij pa so lani vplivali tudi gospodarski predpisi, ki so dovoljevali delitev visokih premij, hkrati pa onemogočali, da bi podjetja s tem denarjem že pred zaključnimi računi gradila stanovanja.

POTROŠNIKI NE ČUTIJO PREMIRANEGA DVIGA STORILNOSTI

Odborniki Zbora proizvajalcev so v razpravi spraševali, kako je možno, da prejemajo vodilni uslužbenci nekaterih podjetij visoke premije za dvig pro-

duktivnosti dela, potrošniki pa tega dviga produktivnosti ne čutijo, zlasti ne po noveletni inventuri, ko so poskočile cene tekstila. Podpredsednik OLO Ljubljana inž. Ivo Klemenčič je oporekal mnenju nekaterih odbornikov, češ da je napak obveščati javnost o pomanjklivostih premijskega sistema. Dejaj je, da je dolžnost ljudskih odbornikov, javno odgovorjati na vsa vprašanja volivcev. Premije bi nikakor ne smele biti tako visoke kakor plače. Inž. Ivo Klemenčič je predlagal, naj bi premije dosegle po vsej višini polovice letnih plač. Ta predlog je Zbor proizvajalcev sprejel. Sprejel je tudi sklep o reviziji vseh tistih premijskih pravilnikov v podjetjih ljubljanskega okraja, kjer premijske osnove ekonomsko ni-

Zabeležen

Spet ni šolskih izkazov

Zaključek prvega polletja na naših šolah je tu. Polovico šolskega programa je predelane, otroci so si prisvojili mnogo novega in koristnega znanja. Ob takih priložnostih pa zahtevajo ocene, starišči hočejo vedeti, kakšni so njihovi otroci, koliko znajo, čeprav je to le relativno izraženo s številkami, vendar je tudi to nek pokazatelj za uspeh v življenju, saj je to tudi njihov prvi dokaz, da so se nekaj naučili. Poznajo že vsa abecedna in številka do deset in znajo že brati ter pisati. To je veliko za nje in s primerjavo izkazom tujih razveselijo svoje starše. To je za nje velika pomena na tej poti vzgoje in izobraževanja.

In kaj se je letos vnovič zgodilo? Ko bi morali napisati te izkaze, so mnoga upraviteljstva od Državne založbe Slovenije dobila odgovor: »Izkazov ni! In res jih ni. So še v tisku. Tako bo na stotine naših novih pionirjev prvih razredov osnovne šole in to ne samo v Ljubljani, ampak po vsej Sloveniji prikrajšanih za ta prvi užitek, za to prvo nagrado za resen uspeh pri delu. Ali je to prav? Mislimo da ne, kajti zdaj so razmere že toliko urejene, da ne bi bilo treba takih grobnih napak, ki vzbujajo vročo kri in ne- potrebno razburjenje, da bodo stariši na roditeljskih sestankih in na zborih volivcev to vprašanje obravnavali. Pred leti smo tako pomanjkljivosti še lahko opravičili, zdaj tega ne moremo več in mislimo, da bi bilo prav, da bi tiste ljudi, ki so odgovorni za to, poklicali na odgovornost.

Kulturne VESTI

DEVETDESET LET
JUGOSLOVANSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti stopa v deseto desetletje svojega obstoja. Akademija je posebno v povojnih letih opravila ogromno delo: v njeni redakciji in izpod peresa njenih članov je v tem času izšlo kakih 450 znanstvenih del na več ko sto tisoč straneh z najrazličnejšimi razpravami temeljnega pomena tako za našo umetnost kot za gospodarsko prakso. Med največja dela te znanstvene ustanove nedvomno sodi veliki srbohrvatski slovar, ki ga bodo prav v tem letu dali v tisk in ki so ga več kot sedemdeset let pripravljale generacije najboljših hrvaških in srbskih jezikoslovcov. To delo, ki bo vsebovalo nad 5000 strani in v katerem je zbrano in obdelano ogromno jezikovno gradivo, predstavlja prvo delo take vrste med slovanskimi narodi.

DOPISOVANJE MED NASIMI
IN ČESKOSLOVASKIMI
KULTURNIMI DELAVCI

Praški Narodni muzej je objavil publikacijo o dopisovanju jugoslovanskih pisateljev, zgodovinarjev, politikov in znanstvenikov s češkoslovanskimi kulturnimi in javnimi delavci. Ta publikacija je pravzaprav neke vrste katalog, v katerem je naštetih okrog 690 jugoslovanskih znanstvenih in kulturnih delavcev, ki so poslali v Češkoslovaško nad 5000 pism o svojih znanstvenih uspehih in načrtih. Katalog navaja samo dopise, ki jih hranijo v arhivu praškega Narodnega muzeja.

DUŠAN POPOVIČ GOSTUJE
V BUDIMPEŠTI

Baritonist beograjske Opere Dušan Popović gostuje te dni v budimpeštanski Operi v vlogi Amonastra v Verdijevi »Aida«. Prvo predstavo je imel 10. januarja, drugo pa sinoči. To je drugo gostovanje Dušana Popovića v madžarskem glavnem mestu.

PRVI DNEVI PRIPRAV NA VOLITVE

Predlogi za kandidature zveznih in republiških poslancev v koprskem okraju

Po vseh občinah koprskega okraja so v teku razširjene seje in posvetovanja občinskih odborov SZDL, na katerih razpravljajo o predpripravi in politični akciji v zvezi z volitvami zveznih in republiških ljudskih poslancev. Razen o tehnični plati in volilnih imenikih se na nekaterih posvetovanjih postavile organizacije SZDL tudi že predloge za kandidature, ki jih bodo ponudili javnim delavcem in zaslužnim borcem za zgraditev socializma. V zvezni zbor so obalne občine Koper, Izola in Piran ponudile kandidature dr. Marijano Breclju, zveznemu in državnemu sekretarju za blagovni promet, v ostalih občinah koprskega okraja pa naprosijo organizacije SZDL za kandidature Alberta Jakopiča, predsednika Okrajnega odbora SZDL in dosedanjega republiškega ljudskega poslanca.

V zvezni zbor proizvajalcev so za skupno industrijo, trgovino in obrt ponudili kandidature Toneu Šturmu, sekretarju splošne plovbe iz Pirana. Za republiške poslance so doslej organizacije SZDL ponudile kandidature v prvi volilni enoti občine Koper podpredsedniku Izvršnega sveta LRS Stanetu Kavčiču, v občini Postojna Ivanu Regentu, v občini Divača in Hrpeljeju predsedniku koprškega okraja Albertu Duju, v Ilirski Bistrici članu CK ZKS Branku Babiću, v občini Izola Ginu Gobbu, v občini Sežana predsedniku občine Alfonzu Grmeku ter v Piranu predsedniku občine Davorinu Ferligoju.

DEVET KANDIDATOV
V CELJSKEM OKRAJU

Včeraj dopoldne je bila v Celju razširjena seja Okrajnega odbora SZDL Celje, ki so se je udeležili tudi člani Okrajnega komiteja Zveze komunistov, predstavniki Zveze borcev, sindikatov in Ljudske mladine. Uvodni referat predsednika SZDL za celjski okraj Franca Simoniča je bil v celoti posvečen pripravam za bližnje volitve v Skupščino. O pripravah na volitve so govorili tudi v obširni razpravi.

V predvolilnih pripravah bodo organizacije na terenu morale upoštevati izkušnje občinskih volitev in zato angažirati vse razpoložljive sile, predvsem še v večji meri ženske organizacije in mladino. Glede na to, da dela v celjskem okraju več kot 80 odstotkov ljudi izven kmetijstva, je torej nujno, da se za volitve v večji meri za interesira vse delovne kolektive. Le-ti z uspehom rešujejo proizvodne probleme svojih podjetij, pa je vse premalo čutiti njihov vpliv navzven, to je v gospodarskem in družbenem življenju občine.

Z obnavljanjem so udeleženci sprejeli predloge okrajnega odbora SZDL ter političnih organizacij občine Zalec, Vransko, Mozirje in Sočanj, da bi v celjskem okraju kandidirali za ljudske poslance Frano Leskosek-Luka, Sergej Kraigher, Olga Vrabčič, Milena Korže, Mica Marinko-Slandrova, Mitja Ribičič, Franc Simončič, Tone Kropušek in Dolfka Boštjančič.

V celjskem okraju bodo skupaj volili 32 ljudskih poslancev, in sicer 7 ljudskih poslancev v Zvezno ljudsko skupščino (3 v Zvezni svet, 4 v Zbor proizvajalcev — 3 v industrijske skupine ter enega iz kmetijske skupine, skupno z mariborskim-murskokoškim okrajem) ter 25 ljudskih poslancev v republiško ljudsko skupščino (v Republiški zbor 16 in v Zbor proizvajalcev 8 iz industrijske skupine ter enega iz kmetijske skupine).

PRIPRAVE V ZASAVSKEM
OKRAJU

Te dni je bil v Partijskem domu v Trbovljah plenum Okrajnega odbora SZDL zasavskega okraja, na katerem so razpravljali o pripravah na volitve v zvezno in republiško ljudsko skupščino. Poudarjeno je bilo, da morajo organizacije Socialistične zveze zasavskega okraja storiti v predvolilnih pripravah še več kot pri volitvah v občinske ljudske odbore, čeprav so v Zasavju na teh volitvah dosegli lepe uspehe.

Prav zaradi odgovornih dolžnosti ljudskih skupščin v prihodnje bodo morali bližnji zbori volivcev, ki bodo v zasavskem okraju končani najkasneje do 28. januarja, pokazati dovolj zrelosti in kandidirani državljanje, ki bodo nalogam kos. Pri izbiri ne smejo volivci videti le ozihih interesov posameznega

območja, temveč interese skupnosti. Prav tako bo nujno, da dobe volivci na zborih volivcev odgovore na predloge in vprašanja, ki so jih volivci sprožili na svojih zborih.

V zasavskem okraju menijo, da bo odstotek volilne udeležbe na volitvah v zvezno in republiško ljudsko skupščino vsaj isti, če ne še boljši kot na volitvah v občinske ljudske odbore. Menijo pa, da na zborih volivcev ne bi smeli izbirati samo delegate za kandidacijske komisije, ampak razpravljati tudi o doseženih uspehih v zadnjih štirih letih in o problemih, ki tajejo prebivalce zasavskega okraja.

Člani Socialistične zveze zasavskega okraja želijo, da bi na volitvah v Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine kandidirala tovarišica Lidija Sentjurčeva in dr. Jože Brilej.

ZBORI VOLIVCEV
V SEVERNEM PRIMORJU

Po opravljenih plenarnih zasedanjih občinskih odborov SZDL in sestankih krajevnih političnih aktivov, ki so bili posvečeni pripravam na volitve, so se včeraj v severnem Primorju začeli prvi zbori volivcev. Zaključili jih bodo do 25. januarja ter bodo na njih izbrali delegate za kandidacijske komisije.

Sinoči so se sešli zbori volivcev v Ozeljnu, Sempasu in Oseku v Spodnji Vipavski dolini, danes zvečer pa bodo na Pristavi, v Rožni dolini, na Ajševici pri Gorici in v številnih drugih vaseh. Zlasti veliko zborov volivcev bo prihodnjo soboto in nedeljo.

SKRBNÉ PRIPRAVE ZBOROV
VOLIVCEV SO NEPOSREDNA
NALOGA SZDL

V Zagrebu je bil v ponedeljek razširjen plenum Mestnega odbora SZDL. Referat o dosedanjih rezultatih dela Zvezne ljudske skupščine in Sabora Hrvatske, o pomenu volitev in ukrepih, ki jih morajo uveljaviti organizacije SZDL pri pripravah na bližnje volitve, je imel predsednik Mestnega odbora SZDL Antun Biber. Poudaril je, da se morajo predvolilne priprave spremeniti v splošno razpravo o uspehih, da morajo pokazati naloge, ki stoje pred prihodnjo Zvezno skupščino in Saborom. Po njegovih besedah so skrbne priprave zborov volivcev, na katerih bodo izbirali delegate za kandidacijske komisije, neposredna naloga organizacij SZDL Zagreba.

V SARAJEVU SO POUDARILI
POMEN REDNIH ZBOROV
VOLIVCEV

Tudi v Sarajevu je bil v ponedeljek skupni plenum Mestnega odbora SZDL, Okrajnega komiteja Ljudske mladine, Zveze ženskih društev in Okrajnega sindikalnega sveta Sarajeva. Na plenumu so obravnavali predvolilne priprave in poudarili pomen pravočasne izpolnitve vseh volilnih poslov od urejanja in preverjanja volilnih imenikov do potrjevanja kandidacijskih list. Zlasti so poudarili pomen rednih zborov volivcev, ki imajo glede na novi zakon dvojni pomen.

PREDLOG ZA KANDIDATURO
LAZARA KOLIŠEVSKEGA

Predsedniku Narodnega sobranja Makedonije Lazarju Koliševskemu bodo predlagali, naj sprejme kandidature za ljudske poslance v Republiškem svetu Narodnega sobranja Makedonije v skopskem volilnem okraju »Saat kula«. To so sklenili sinoči na skupnem sestanku občinskega odbora Socialistične zveze in volilne komisije občine »Saat kula«, na katerem so razpravljali o pripravah na volitve in o morebitnih kandidatih za ljudske poslance za Zvezno ljudsko skupščino in Narodno sobranje, ki jih bo predlagala Socialistična zveza te občine.

V številnih makedonskih krajih so že napovedali zbor volivcev, na katerih bodo izvolili delegate za kandidacijske komisije. Te komisije bodo sklicali najpozneje do 25. januarja.

Predvolilna dejavnost v Makedoniji je vsak dan bolj živahna. V osnovnih organizacijah socialistične zveze sklicujejo predvolilne konference in organizirajo predavanja ter na njih razpravljajo o dosedanjih pridobitvah na področju gospodarstva, kulture in prosvete v republici itd.

ZASEDANJE ODBORA JUGOSLOVANSKE RADIODIFUZIJE

Pospešiti uvajanje televizije

V zvezi s predvolilno kampanjo bodo radijske postaje izmenjale svoje načrte in nudile druga pomoč

Beograd, 14. jan. (Tanjug) — Na seji upravnega odbora Jugoslovanske radiodifuzije so sklenili, da bodo radijske postaje v zvezi s predvolilno kampanjo izmenjale svoje načrte in delovne programe ter nudile druga tehnično in programsko pomoč.

Ta mesec se bodo sestali glavni uredniki radijskih postaj in se podrobno dogovorili o tem sodelovanju. Razpravljali so tudi o dosedanjem mednarodnem sodelovanju jugoslovanske radiodifuzije.

Upravni odbor je posebej razpravljala o uvedbi televizije v naši državi in pozitivno ocenil dosedanja prizadevanja. Naprave v studijih, oddajniki in druga oprema so bili nabavljeni v tujini po relativno ugodnih cenah. Kar se tiče tehničnega materiala, bo naša televizija že v začetku na ravni televizije v svetu. Upravni odbor se je tudi postavil na stališče, da je dosedanja televizijski program v Zagrebu in v Ljubljani dragocen prispevek za razvoj našega programa in izkušnje na področju televizije. Razen tega je bila z organizacijskimi in kadrovske pripravi ustvarjena podlaga za naslednje etape, oziroma za jugoslovanski televizijski program.

Upravni odbor je menil, da bi bilo treba pospešiti uvajanje televizije, predvidene s petletnim planom. Upravni odbor je investicijski program za leto 1958

SESTANEK PREDSTAVNIKOV
INDUSTRIJE MILA

Možnosti za zagotovitev surovin

Beograd, 14. jan. (Tanjug). Predstavniki industrije mila so skoraj dva dni razpravljali o preskrbi surovin iz domačih virov. Kot je znano, so naše tovarne mila doslej nabavljale tehnične maslobove v glavnem iz uvoza, kar je znatno obremenjevalo jugoslovansko plačilno bilanco.

Današnji sestanek, ki sodi v vrsto akcij Zvezne industrijske zbornice za razširitev domače proizvodne baze, je potrdil ugotovitve, da so v naši državi potencialne možnosti za zagotovitev potrebnih surovin za proizvodnjo mila. To so potrdili tudi predstavniki klavniške industrije, nadalje industrije kleja, usnjarsko predelovalne industrije in industrije olja, na katere načunajo tovarne mila kot na zanesljive dobavitelje osnovnih surovin.

Nezadostna preskrba tovarn mila s surovinami in tehnična zastarelost v tej panogi dandanes ne zagotavlja popolnega izkoriščanja njih zmogljivosti. Zato je razen usmeritve na domače surovine neogibna tudi rekonstrukcija strojnega parka industrije mila in uvedba sodobnega tehnološkega procesa.

Poziv k razsodnosti

Sestanek Nobelovih nagradjen-
cev, ki je bil pred tremi dnevi
v New Yorku, se je nepričako-
vano spremenil v govorno poli-
tično manifestacijo. V govorih 16
Nobelovih nagradjencev se je ne-
kako ponovila zgodovina samega
ustanoviteljstva te nagrade. Mnogi
izmed govornikov, ki so nastopili
v dvorani hotela »Waldorf Asto-
ria«, so si zadnja leta posredno
ali neposredno pridobili zasluge
za presenetljivi razvoj tistih pa-
nog znanosti, ki so jih pozneje
spričo raznih okoliščin uporabili
za izpopolnitev orožja, s katerim
bi lahko do kraja uničili člo-
veštvo.

Nihče ne ve bolje od znan-
stvenikov, kako strašna moč sa-
mouničevanja je skrta v orožju,
ki so ga z uporabo znanosti iz-
popolnili tako, da je postalo za
človeštvo strah in groza. In prav
zato ima njihova poslanica, v
kateri pravijo, da je treba napeti
vse sile za utrditev miru ter pre-
magati težave in svetovni poli-
tiki, pa naj bodo še tako velike,
da bi preprečili morebitno samo-
morilno vojno, posebno veljavo
in moč. To zavzemanje za mir in
sporazumevanje zajema pred-
hodno znanstveno analizo tistih
materialnih nevarnosti in sred-
stev pustošenja in uničevanja, s
katerimi velesile zdaj razpola-
gajo.

Tembolj prepričljivo zveni na
primer zavzemanje profesorja
Paulinga za preprečitev poskusov
z atomskim orožjem. Ta znan-
stvenik je posvetil več let svoje
svojine znanstvene kariere pro-
strijanju nevarnosti atomskega
učevanju nevarnosti atomskega
dežel.

sevanja za človeški organizem.
Izjave nekaterih drugih Nobelov-
ih nagradjencev izražajo zami-
sel, naj bi svetovna politika svoje
metode čimprej vskladila z naj-
novejšim razvojem znanosti in
da bi utegnile imeti metode po-
stavljanja pogojev zavlačevanja
in pričakovanja boljšega položaja
katastrofalne posledice v času,
ko terja bliskoviti razvoj znanosti
njegovi naglo reagiranje in nujne
ukrepe.

V času, ko sta znanost in sve-
tovna politika tako tesno in usod-
no povezana, so nedvomno do-
brodošle pobude, ki so jih spro-
žili posamezni znanstveniki in
javni delavci glede važnih sve-
tovnih vprašanj. Boyd Orr in
Pearl Back sta se v New Yorku
zavzela za sprejem Kitajcev v
OZN, angleški filozof Bertrand
Russell pa za nujne razgovore
med najvišjimi predstavniki ve-
lesil, za prenehanje poskusov z
atomskim orožjem in za umik
tujih čet iz Evrope. Lanski No-
belov nagradjenec za mir Laster
Pearson v svojem govoru sicer
ni ponovil svojih predlogov tako
odločno, kakor v govorih takoj
po prejemu nagrade, vendar pa
je sprožil več zanimivih pobud
o pogajanjih med velesilami.

Govori uglednih znanstven-
ikov, književnikov in javnih de-
lavcev na newyorškem sestanku
so nedvomno pomembna podpora
prizadevanju za zmanjšanje
z atomskim orožjem. Ta znan-
stvenik je posvetil več let svoje
svojine znanstvene kariere pro-
strijanju nevarnosti atomskega
učevanju nevarnosti atomskega
dežel.

Nova verzija o maslu in topovih

Poziv zahodnonemškega gospodarskega ministra, naj bi sprico izdatkov za oborožitev podaljšali delovni teden za eno uro

(Od našega dopisnika)

Bonn, 14. januarja

Minister za gospodarstvo prof.
Erhard, ki je postal med svojim
veletnim ministromanjem nekak-
šen živ simbol »nemškega gospo-
darskega čudeža«, je postavil svoj
ugled na hudo preizkušnjo. Er-
hard je namreč naslovil včeraj
na javnost tole poslanico: »Drža-
va, gospodarstvo in ljudstvo bi
mnoogo pridobili, če bi bil vsak
Nemec pripravljen delati tedens-
ko po eno uro več.«

Na prvi pogled to ni nič straš-
nega. In vendar pričakujejo, da
bodo teh nekaj besed ob raznih
priložnostih še dostikrat uporabi-
li, toda samo še kot obdolžitev
vlade, zlasti ker je Erhard po-
daljšanje delovnega tedna upra-
vičeval s potrebo po »določeni-
m gnotnih žrtvah«. V zavesti pre-
prostega Nemca odmevajo namreč
takšne poslanice v naših ča-
sih splošnega naraščanja državn-
nih proračunov spričo čedalje
večjih izdatkov za vojsko, pribli-
žno tako, kakor je odmevalo svoj
čas tudi znano Hitlerjevo geslo:
»Topove namesto masla.« Sicer pa
se je v javnosti kot reakcija na
nekatero prejšnje podobne Ade-
nauerjeve pozive, naj bodo ljudje
pripravljeni sprejeti nove gnot-
ne žrtve za »obrambo Evrope«, že
pojavo v obliki parodije na nek-
danje naslednje geslo: »Rakete
namesto masla.«

Tretjemu ustoličenju Erharda
za gospodarskega ministra je sle-
dila vrsta neprijetnih dogodkov:
splošno naraščanje cen, prora-
čunske težave in nedavno še ne-
pričakovano in naglo povečanje
števila brezposelnih. Tudi tista
svetla stran zahodnonemškega
gospodarstva — še zmerom visoka
raven zlatih in deviznih rezerv
kot posledica nenehnega presež-
ka izvoza nad uvozom — ne more
razpršiti dvomov in zaskrblje-
nosti. Vse kaže, da s temi rezervami
trenutno ni moč kljubovati
nastalim težavam. Prednosti v
zunanji trgovini pa tako ali tako
izvirajo v glavnem samo iz tista-
ga povsem zoženega zahodnoev-
ropskega trga, kamor se je zdaj
usmerilo zahodnonemško gospo-
darstvo. Zato je vprašanje, kako
bi spričo raznih čisto političnih
momentov te prednosti sploh še
mogli izkoristiti.

In zdaj, v času, ko se naglo
množe znamenja vsega tistega,
kar imenujejo tu »tihanja inflacija«,
je poziv na žrtve za državo in
ljudstvo, čeprav v obliki podaljš-
anja delovnega časa tedensko
za eno uro, vzbudil res mučen
odmev, zlasti zato, ker prihaja
nekako istočasno s razburljivimi
vestmi, da obravnava ameriški
Kongres doslej največji vojni
proračun, zahodnonemški vladi
pa tu že tako zmerom očitajo, da
v vsem podpira svojega zavezni-
ka onstran Atlantika.

Predstavniki parlamentarne
frakcije zahodnonemških social-
nih demokratov je v imenu svoje
stranke že nastopil proti Erhard-
ovemu pozivu, reakcija sindikal-
nih krogov pa bo nedvomno še
ostrejša. Največja opozicijska
stranka bo v bližnjih debatah
povezala ta poziv z naraščajočimi
izdatki za zvezno vojsko, za na-
črte o njeni atomski in raketni
oborožitvi, za vzdrževanje tujih
čet in za nadaljevanje vladne po-
litike »čvrste roke«. Sindikati pa
bodo Erhardovo istovetjenje kori-
stili »države, ljudstva in gospodar-
stva« razglasi za odkrito vladno
zaščito koristi delodajalcev, ki
jim je bila v njihovih dosedanjih
sporih s sindikati glavna tarča
zahteva delavcev po skrajšanju
delovnega tedna v tej ali oni go-
spodarski panogi.

Richard Symonds se je po-
hvalno izrazil o lanskem sodelo-
vanju med Upravo tehnične pomoči
OZN in pristojnimi jugoslo-
vanskimi organi. Zvezna gradben-
na zbornica je poslala lani v
tujino kakih 100 delavcev, da so
se naučili novih delovnih metod.
Med bivanjem v tujini so se vzdr-
ževali s svojim zaslužkom in
Uprava tehnične pomoči se strinja
s predlogom, da bi se ta praksa
nadaljevala tudi letos. Jugoslo-
vanski gospodarski in zdravstveni
izvedenci so lani znatno pomaga-
li Indoneziji, Siriji, Pakistanu
in Ceylonu.

Do kam bo segel mali promet ob naši severni meji

Maribor, 14. jan. — Razgovori, ki
so jih imeli naši in avstrijski pred-
stavniki te dni o razširitvi turističnega
prometa, dobej o novih avtobusnih
zvezah, so izvalili precejšen odmev v
Mariboru in njegovem širšem zaledju.
Vzporedno s temi razgovori je bilo
slišati z obeh strani glasove, ki obe-
tajo, da bo kmalu prišlo tudi do res-
nejših stikov in do proučevanja še
drugih vprašanj, ki zanimajo obe
državi. Sem sodi v prvi vrsti razširitev
malega obmejnega prometa, kot ga
poznamo ob meji na Primorskem.

Gospodarske organizacije maribo-
skega področja že nekaj časa čutijo
potrebo po takih stikih z Avstrijo.
Če je bilo prejšnja leta zanje manj
pogojev, gospodarskih in političnih,
je čas ustvariti nove okoliščine in
pogoje, ki narekujejo postopno ure-
ditev, če ne že enkratno in takojšnjo
razširitev določenih vprašanj. Na
malem obmejnem prometu so pred-
vsem zainteresirane turistične organi-
zacije in gostinstvo, poleg ostalih go-
spodarskih organizacij, ki že nekaj
časa opozarjajo na obojestransko ko-
rist tesarjih medsebojnih stikov ob-
mejnih krajev obeh držav. Dosedanji
stiki in razgovori, ki so se nanašali
na te probleme, so potrdili vsa ugod-

na znamenja, da bo moč ustrezno
uresničiti to zamisel.
V zvezi z avtobusnimi programi v
novi turistični sezoni je vsekakor
prav, da opozorimo tudi na razširitev
železniškega osebnege prometa.
Železniški progji Maribor-Celovec in
Radgona-Spilje-Sentilj, sta že skoraj
dvajset let zaprti za osebni potniški
promet. Turistični organizatorji
zlasti opozarjajo na velik pomen pot-
niškega prometa na koroski progji. Ni
dvoma, da bo treba ta vprašanje ure-
ditvijo vzporedno z ostalim malim ob-
mejnim prometom.

V zadnjih razgovorih, ki seve niso
bili na višji ravni, je bilo slišati pre-
dloge o malem prometu v 20-kilomet-
skem obmejnem pasu. Te predloge
bi bilo treba popraviti. Medtem ko
bi se v Mariboru, središču obmejnega
področja na naši strani osredotočil
promet z ene strani, bi bila za nas
večja mestna središča na drugi strani
v takem primeru nedostopna. Zato
bi treba območje malega obmejnega
prometa ustrezno prilagoditi tem okoli-
ščinam. To vprašanje bržkone ne bo
povzročilo večjih težav. Zato je pri-
čakovati, da bo mali obmejni promet
ob severni meji kmalu oživel v real-
nih pogojih.

PISMO IZ EGIPTA

PARLAMENT RAZPRAVLJA o novem oblačenju državljanov

katerih drugih mest. Egipčovski
kmetje se za to prerakanje ne
zmenijo. Naj bo že kakorkoli, v
parlamentu se je pojavil osnutek
zakona, v katerem je rečeno, da
mora vsak Egipčan nositi evropski
obleko — hlače, suknjič in
srajčo — da je prepovedano nositi
galabijo, malajo, turbuš in pižama,
da bo minister za socialno
politiko v sporazumu s šejkom Al
Azharom, koptskim patriarhom in
velikim rabinom, določil, kakšno
obleko bodo nosili duhovniki, in
da je za kršitev teh določb odre-
jena kazen leto dni zapora in 100
funtov globe ali ena izmed obeh
kazni z zapleno obleke.

Uvod tega zakonskega osnutka
hudo napada zmedo v oblačenju
Egipčanov. V njem je omenjen
tudi primer Atatürka, ni pa pove-
dano, kakšen je bil končni uspeh
njegovega poskusa, da bi uve-
ljal reformo v oblačenju. De-
kan kairske pravne fakultete je

rekel, da bi bilo treba organizi-
rati plebiscit v razreduh, na katere
se nanaša osnutek zakona, češ da
je edini način, da bi takšen zakon
ujeljavili, široka kampanja, v ka-
teri bi bila sodelovala tisk in radio.
Po več zanimivih razpravah v
poslanski zbornici so ustanovili v
oddelku za plan ministrstva za
socialno politiko poseben odbor,
ki je na podlagi vsestranskega
proučevanja tega vprašanja pred-
lagal neposredne ukrepe za stan-
dardizacijo oblačenja v Egiptu.

S kontrolnim oddelkom za
lepe umetnosti pa je pripravil
tudi vrsto modelov za obleke no-
vega kroja. Galabija (za moške)
in melaja (za ženske) ovirata svo-
bodno gibanje telesa, podpirata
lenobo in včasih povzročata ne-
sreče. Tako pravi odbor, ki še pri-
pominja, da bo standardizacija
obleke odstranila določeno diskri-
minacijo v družbenih odnosih, slo-
nečo na obleki.

Spričo veljavnih in splošno
priznanih pravil notranjepolitične
igre je Erhard rekel nekaj, česar
sicer nikakor ne bi smel reči kot
predstavnik države, ki trdi, da je
nad koristimi delodajalskih in de-
lavskih organizacij in nevtralna
glede njihovih medsebojnih sporov.
Če pa je vzlic temu sklenil
kršiti ta pravila, tedaj človek res
dobi vtis, da mu teče v nekaterih
stvarih v njegovem »cesarstvu
gospodarskega čudeža« voda že v
grlo. Vsekakor doživlja znani rek
o maslu in topovih, oziroma rake-
tah v tukajšnji javnosti novo iz-
dajo: »Za rakete — eno uro več
dela.«

M. Bajec

Raketa na Luno?

Moskva, 14. jan. (Tanjug) —
Znanstveni sodelavec leningraj-
skega Inštituta za teoretično
astronomijo prof. A. Cebotarev
je izjavil časniku »Sovjetska
Rossija«, da bodo lahko sovjet-
ski znanstveniki izstrelili na Lu-
no raketo, ki se bo na njej raz-
počila. Potem nameravajo izstreliti
novo raketo, ki naj bi emkrat
letela okrog Lune, potem pa bi se
vrnila na Zemljo. Za pot okrog
Lune bi potrebovala približno
meseč dni, tehtala pa bi kakih
500 kilogramov. Cebotarev meni,
da se bo raketa približala Luni
na 30.000 km.

Drugi sovjetski znanstvenik
Lisovski meni, da bi se lahko ra-
keta približala Luni na 3000 km.
Cebotarev je izjavil, da bodo ra-
zen številnih raziskav med tem
poletom posebni aparati fotogra-
firali Luno, istočasno pa bo moč
videti njeno površino tudi na te-
levizijskih aparatih, in sicer na
manjši razdalji.

Macmillan je prvi predsednik britanske vlade, ki je po zadnji vojni uradno obiskal Indijo. — Na sliki Macmillan s soprogo in indijskim premierom Nehrujem po prihodu na letališče v New Delhiju

STIKI DELAVSKIH GIBANJ DEŽEL OB JADRANU

Tradicija italijanskega naroda v humanizmu Antonia Gramscija

Rim, 14. januarja. V Rimu je
bil sinoči zaključen tridnevni
zbor gramscianskih študij. Med
tem širokim sestankom, ki ga je
organiziral Inštitut Gramscija, je
Palmiro Togliatti prebral referat:
»Gramsci in leninizem«. Razen
tega so udeleženci poslušali re-
ferate: »Gramsci in italijanska
kultura«, »Problemi zgodovine
Italije v Gramscijevi dobi« in
»Marksistična metodologija v
Gramscijevi misli«.

Med delom zbora so se mimo
tega razvijale živahne razprave
o Gramscijevem delu. V njih so
sodelovali tudi delegati iz Ju-
goslavije, Velike Britanije, Vzhod-
ne Nemčije, Sovjetske zveze, Če-
škoslovaške in Švice. Jugoslovan-
ska predstavnica na zboru sta
bila Boris Zihel in Cvjetan Mi-
jatičević. Boris Zihel se je v go-
voru dotaknil dosedanjih sadov
seznanjanja jugoslovanske jav-
nosti z delom Antonia Gramscija,
velikega italijanskega revolu-
cionarja in misleca. Zihel je med
drugim rekel:

»Priznati moramo, da nam je
ta zbor s svojim plodnim delom
odkril nove strani Gramscijeve
osebnosti in nauka in s tem nove
strani italijanskega delavskega
gibanja. V misli Gramscija, veli-
kega italijanskega komunista, je
največje potrdilo, da je italijan-
ski delavski razred zdaj pravi
dedič najboljših tradicij zgo-

vine svojega naroda. Iz praktič-
nega vidika se je sedanji zbor
pokazal kot ena najboljših oblik
za nadaljnje zblíževanje med de-
lavskimi gibanji raznih dežel, za
medsebojno spoznavanje med de-
lavskimi gibanji raznih dežel, za
medsebojno spoznavanje njihove
revolucionarne minulosti, njihovih
idej in nad. To velja zlasti za
delavska gibanja dveh sosed-
nih dežel, kakor sta Italija in Ju-
goslavija, ki imata toliko skupnih
koristi in ki se borita, sicer v
raznih pogojih, za napredek in
srečo narodov.

Prepričani smo, da bo ta zbor
mimo drugih sadov, izvirajočih
iz razprave, dal tudi nadaljnjo
pobudo za porobitev stikov med
delavskimi gibanji Italije in Ju-
goslavije.

D. Popović

Prekop Donava—Odra

Varšava, 14. jan. (FAP). — V
Varšavi se je včeraj začela dru-
ga preliminarčna konferenca izve-
denčev iz Poljske, CSR in DR
Nemčije, na kateri razpravljajo
o zgraditvi prekopa Donava—
Odra. Na konferenci bodo prou-
čili potrebe in možnosti Poljske
v zvezi s tem načrtom. Prva pre-
liminarna konferenca je bila te
dni v Berlinu. Obe konferenci so
organizirali češkoslovaški izve-
denci.

Gaillard zahteva zaupnico

Pariz, 14. jan. (Tanjug). Fran-
coska zbornica je nocoj zavrnila
zahtevo ministrskega predsedni-
ka Gaillarda po nujni razpravi o
vladnem osnutku ustavne reforme.
Na pritisk desnice je zborni-
čna komisija za dnevni red
sklenila, da se bo razprava o
ustavni reformi začela šele konec
prihodnjega tedna, tako da bi dali
v razpravi prednost zahtevam po
interpelacijah vladi spričo naj-
novejših incidentov na tuni-
sko-alžirski meji. Z večino glasov
je bil sprejet takšen dnevni
red razprav, nato pa je bila na
predlog predsednika vlade Gail-
larda seja zbornice prekinjena.
Gaillard je takoj nato sklical iz-
redno sejo vlade ter zahteval od
ministrstva pooblastila, da postavi
v zvezi z razpravo o politiki v
Severni Afriki vprašanje zaupni-
ce vladi. O zaupnici bodo glasova-
vali v sredo dopoldne.

Ilni del Španije

Madrid, 14. jan. (AP). Špan-
ska vlada je danes proglasila
svoji koloniji Ilni in Rio de Oro
za španski pokrajini, ki spadata
pod vojaško poveljstvo Kanar-
skih otokov. Odlok o tem je po-
pisal general Franco in ga je
danes objavil uradni vladni bil-
ten. Odlok pravi, da bosta novi
pokrajini v administrativnem
pogledu odvisni od predsedstva
vlade. Oblast v novih pokrajinah
bosta v imenu predsedstva vlade
opravljala generalna guvernerja
s sedeži v Sidi Ilniju in El
Aliunu.

Kalro, januarja

Morda vprašanje obleke sploh
ni problem. Morda bi se bilo tre-
ba spomniti, kakšna je bila v ča-
sih Kemala Atatürka. Če pa o
obleki kar naprej govore in piše-
jo, če je slišati v parlamentu in-
terpelacije zavoljo nje, če se na-
naša nanjo poseben osnutek za-
kona, tedaj mora biti nekaj na
stvari. Vse je odvisno od razmer,
ki niso povsod enake. Morda je
vse to samo odsev »na glavo po-
stavljenih« stvarnih problemov
ali bežanje od njih. Toda povejmo
nekaj besed o nečem, kar je vide-
ti problem.

Gre za predlog, naj bi prepo-
vedali nositi galabijo, melajo in
turbuš. Galabija je halja iz lah-
ke tkanine, ki jo nosijo moški in
ki je po kroju podobna zelo dolgi
nočni srajci. Malaja je ženska
obleka iz zelo lahkega črnega
platna, ki močno spominja na
nekdanji »zar« v Bosni. Turbuš
pa je daljši fes.

Razprava o tem se vleče že
leta. Mnogi menijo, da so ta obla-
čila nezdržljiva z revolucijo in
napredkom. Seveda pa ne smemo
pozabiti, da gredo vse te hude
skrbi na račun Kaira in Aleksan-
drije ob manjšem sodelovanju ne-

cem po lastni ceni. V načrtu je

tudi nakup oblek na kredit.

To je samo prva faza, ki se ne
nanaša na kmete in ki ne predvi-
deva sankcij proti kršilcem. Sank-
cije bodo uveljavili, ko bodo
cene novih uniform znižali, da
jih bodo delavci in uslužbenci ku-
povali.

Galabija je obsojena, ker je
značilna. Obsoditi pa so jo ljudje,
ki je ne nosijo, ne da bi vedeli,
zakaj jo drugi nosijo. Prek fesa
so šli za zdaj molče, ker ni zna-
čilen in ker ga nosijo samo bivši
paše, veletrgovci in industriji.
Parlament se je v načelu postavil
na stališče, da je treba fese odpra-
viti, in minister za socialno poli-
tiko je mimogrede izrazil željo,
naj bi ljudje nosili klobuk. Niko-
gar pa ni bilo, ki bi pojasnil, za-
kaj nosijo ljudje v Egiptu galabi-
jo in melajo. Nihče ni povedal,
da stane galabija komaj dober
funt in da jo vendar lahko po-
vprečen Egipčan kupi samo en-
krat ali dvakrat na leto, ker zna-
šajo povprečni letni dohodki 20
do 30 funtov. Pižama ne stane več
in morda je prav v Egiptu najče-
nejša na svetu. Evropska obleka
iz slabega blaga pa stane tu kakih
pet funtov. **Faik Dizdarević**

Tovarne škroba v zagati

Naša industrija škroba bi lahko letno proizvajala okrog 55.000 ton škroba, vendar ga proizvaja mnogo manj. Kljub temu so naloge v teh podjetjih tako velike, da so vse tovarne v težavnem položaju. Možnosti za prodajo so zdaj dokaj pičle, zato je razumljivo, da iščejo tovarne izhod iz zagate.

NIZKA POTROŠNJA ŠKROBA V DRŽAVI

Ce ne upoštevamo industrijske potrošnje, porabimo pri nas letno na prebivalca okrog 600 gr škroba. V drugih deželah, zlasti industrijsko razvitih, je potrošnja škroba mnogo večja. V Angliji odpade več kot polovico letne proizvodnje na široko potrošnje. V Zahodni Nemčiji znaša potrošnja škroba na prebivalca več kot 5 kg, v ZDA pa nad 14 kg. Čedalje več potrošnja škroba tudi v deželah, ki nimajo osnovne surovine — koruze, kot n. pr. v Avstraliji, Nizozemski in drugje.

Kot je znano, sodi naša dežela med največje proizvajalce kornu. V perspektivi pa je bomo pridelovali še več. Precej je bilo pri nas govora o tem, da na najprimitivnejši način trošimo kornu brez vsakršnega »oplajenjanja«, ko pa so ustvarjeni pogoji, pa takšna kornu v potrošnji »obitki« in tovarne pridejo v nezavidljiv položaj. Po pravici lahko vprašamo, ali je bilo treba graditi nove zmogljivosti ali bi bilo potrebno prej storiti kaj drugega.

NISMO UPOŠTEVALI POTROŠNJE

Škrob je potreben v prehrani, hkrati pa ima pomembno vlogo tudi v naši gospodarski in zunanjetrgovinski bilanci. Spričo tega se zdi, da je hkrati s pospeševanjem te industrije zanemarjeno vprašanje prodaje. Naši ljudje se še zmeraj ne morejo privaditi na potrošnje teh izdelkov, medtem ko hkrati trošijo mnogo bolj nerentabilne in neekonomične pridelke.

Ce bi n. pr. samo v naših industrijskih pekarnah uporabljali do 10%, bi prihranili na leto pšenice za okrog 2,8 milijarde dinarjev. Uporaba škroba pa ne bi poslabšala kvalitete kruha. Za konzerviranje sadja uporabljamo v naši industriji v glavnem sladkor, ne pa škrobni sirup, ki je mnogo boljše. Razen tega je moč škrob uporabljati za razne jedi in piščice. Pri nas pa pride škrob v poštev le v tekstilni in deloma usnjarski industriji.

So tudi možnosti, da bi izvažali škrob v dežele, kjer je potrošnja škroba precej večja, namesto da bi izvažali kornu. Toda tudi v tem oziru je bilo doslej malo storjenega.

KAJ PREDLAGAJO PROIZVAJALCI

Proizvajalci škroba že dalj časa iščejo izhod iz te zagate. Radi bi na tujem trgu konkurirali ostalim svetovnim proizvajalcem. Prav tako je možnost, da bi pri sestavljanju trgovinskih dogovorov posvetili več pozornosti škrobu in vnesli škrob v naše trgovinske sezname. Vendar pa je treba najbolj računati na domači trg. Tu je treba potrošnike bolj usmeriti na to, da bodo uporabljali škrob. Proizvajalci sami lahko pri tem marsikaj storijo, seveda pa potrebujejo tudi pomoč. Dejstvo je, da le malo potrošnikov ve, na kakšne načine je moč uporabljati škrob.

J. D.

PRETIRAVANJA

pri presežnih plačah in premijah

Pomen ukrepov proti nezdravim pojavom pri delitvi dohodka

Pred kratkim je Zvezni izvršni svet predpisal spremembe in dopolnitve uredbe o delitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij in uredbe o plačah delavcev, ki dajejo občinskim zborom proizvajalcev pravico, posegati v način delitve dohodka.

Ti predpisi so marsikoga zmedli, češ saj smo z novim letom dobili vrsto zakonov, ki na novo urejajo vsa vprašanja, nanašajoča se na delitev dohodka, kakor zakon o sredstvih gospodarskih organizacij, zakon o delovnih razmerjih, zakon o prispevkih iz dohodka gospodarskih organizacij in zakon o proračunskih prispevkih iz osebne dohodka. Ti novi zakoni v celoti nadomeščajo dosedanje uredbe o delitvi dohodka in o plačah delavcev. Zakaj smo potem spreminjali obe stari uredbi?

Zvezni izvršni svet je ti dve uredbi spremenil tik pred koncem leta zato, ker se bodo njihove določbe še uporabljale ob dokončni delitvi dohodka za leto 1957 oziroma ob sestavi zaključnega računa za to leto, medtem ko veljajo za delitev dohodka, ustvarjenega v letošnjem letu, določbe novih zakonov. Sprememba starih uredb pa je bila nujno potrebna, ker je pri njihovem izvajanju prišlo v zadnjem času do nekaterih nezdravih pojavov zlasti v zvezi z delitvijo dodatnih plač v trgovini in z izplačevanjem premij v industriji.

PROTI PRETIRAVANJEM S PRESEŽNIMI PLAČAMI

Lani je bila za nekatere pagnoge gospodarstva, tako tudi za trgovino, uvedena samostojna delitev čistega dohodka na plače in sklade. Ob močno naraslem blagovnem prometu je trgovinskim organizacijam ostal sorazmerno velik čisti dohodek. Trgovinske organizacije pa v nekaterih primerih niso pokazale dovolj zrelosti za tako samostojno delitev in so pri razporeditvi čistega dohodka zanemarjale potrebe skladov in delile predvsem presežne plače. Posamezna podjetja so izplačala tudi pet, šest, osem in še več presežnih plač, pri tem pa niso namenila nobenih sredstev za sklade podjetja. Čeprav je število podjetij, ki so tako pretiravala z izplačevanjem presežnih plač, sorazmerno majhno in čeprav je treba upoštevati, da so povprečne tarifne plače v trgovini nižje kakor v industriji, kar ni vselej upravičeno, vendar se je pokazala potreba, da se vsaj ob končni delitvi po zaključnem računu za leto 1957 taki pojavi prepreči.

Zato je bila s spremembo uredbe o delitvi skupnega dohodka dana občinskim zborom proizvajalcev pravica, da lahko v izjemnih primerih za določene skupine gospodarskih organizacij ali za posamezne gospodarske organizacije določijo večji odstotek prispevka za družbene investicijske sklade, upoštevajoč pri tem, da mora biti del dohodka gospodarske organizacije, ki ostane za plače, v skladu z doseženo produktivnostjo dela in da omogoča takšne dohodke delavcev, ki ustrezajo ravni osebnih dohodkov v tisti dejavnosti. Pri tem posegu občinskega zbora proizvajalcev mora torej veljati načelo, da ima kolektiv, ki je s povečanimi napori opravil večji promet in dosegel večjo produktivnost, tudi sorazmerno večje osebne dohodke. Zunanjetrgovinskim organizacijam, ki so zlasti pretiravale pri izplačevanju presežnih plač, pa lahko občinski zbor proizvajalcev

predpiše, da določen del sredstev, ki pride v poštev za delitev plač, vnesejo v svoje sklade, vendar pa velja tudi v tem primeru načelo, da preostala sredstva za plače ustrezajo doseženi produktivnosti dela.

POSEBNE DOLOČBE ZA RUDNIKE IN ZADRUGE

Za rudarska podjetja, ki lani niso dosegla primernih dohodkov (tu gre predvsem za premogovnike, ki imajo plafonirane cene), so predpisane posebne določbe, ki pa imajo nasproten namen, namreč omogočiti tem podjetjem izplačilo osebnih dohodkov vsaj v višini tarifnih postavk, povečanih za 10 do 15%, in zagotoviti vsaj skromna sredstva za samostojno razpolaganje, kar prav tako odbravajo občinski zbori proizvajalcev. Naposled prinaša sprememba uredbe o delitvi dohodka še dodatne predpise za delitev dohodka zadrug. Ti predpisi imajo namen zaščititi zadrugne sklade in pravice delovnih kolektivov teh zadrug do dodatnih plač. V praksi se je namreč dogajalo, da so zadrugne delile zadrugnikom na račun njihove udeležbe pri dohodkih iz prometa kmetijskih pridelkov velik del doseženega dohodka (v obliki ristorna), ne da bi pri tem zagotovile sredstva za svoje sklade. Najvišji odstotek take delitve predpiše Glavna zadrugna zveza FLRJ.

Kakor rečeno, veljajo vsi ti novi predpisi le za delitev dohodka v letu 1957, medtem ko veljajo za delitev dohodka v letošnjem letu predpisi novih zakonov, ki

že vnaprej preprečujejo take škodljive pojave.

NAKNADNA REVIZIJA PREMIJSKIH PRAVILNIKOV IN IZPLAČANIH PREMIJ

Nujni so bili tudi ukrepi, da se prepreči nepravilnosti pri izplačevanju premij, o čemer je bilo v zadnjem času zlasti mnogo upravičene kritike. Ti pojavi so narekovali potrebo učinkovitejše družbene kontrole zlasti o tem, ali so izplačane premije po osnovi kakor tudi po višini v skladu z dejanskimi zaslugami premiranca in tudi z doseženim gospodarskim uspehom. Po spremeni uredbi o plačah lahko občinski zbori proizvajalcev zahteva, da delavski svet ponovno prouči premijski pravilnik in tudi že obračunane premije, upoštevajoč pri tem že doslej veljavni predpis, da mora premija sloneti na realnih osnovah in da mora obstajati vzročna zveza med premijo in premijsko osnovo, ta pa mora biti taka, da se da knjigovodstveno ali na drug način ugotoviti oziroma evidentirati. Če ti pogoji niso izpolnjeni, lahko zbor proizvajalcev zahteva, da delavski svet gospodarske organizacije naknadno spremeni premijski pravilnik in po spremenjenem pravilniku ponovno obračuna premije. Pri tem je delavskemu svetu prepričeno odločiti, ali odredi ponovno obračunavanje premij od začetka leta ali pa samo ponovno obračunavanje premij, ki še niso izplačane, bodisi po periodičnem obračunu ali po zaključnem računu. Delavski svet gospodarske organizacije, ki je bil pozvan, da revidira premijski pravilnik, pa mora poročati zboru proizvajalcev o ukrepih, ki jih je sprejel v smislu gornjih predpisov.

F. S.

NAS GOSPODARSKI KOMENTAR

Nekateri problemi v zvezi s hitrejšim porastom potrošnje

Visok porast proizvodnje in dohodka v lanskem letu je omogočil velik porast notranje potrošnje, kar je imelo določene posledice za ravnovesje našega gospodarstva. Do določene mere se je negativno odrazil na stabilizaciji našega notranjega trga in gospodarstva sploh. Dejstvo je, da moremo na vseh področjih beležiti več ali manj veliko večje uspehe, kot jih je predvideval plan za leto 1957, da pa sta ob tako velikih uspehih vendarle zaskrbujoče dejstvo tako visoko povečanje deficita v plačilni bilanci in nadaljnji porast cen kmetijskih proizvodov kljub temu, da je bil v kmetijstvu prav letos rekorden pridelok.

MOCNEJŠE POVEČANJE POTROŠNJE KOT PROIZVODNJE

Nesporno je, da povečana proizvodnja pri nas ni krila močno povečane potrošnje in da smo morali veliko del take povečane potrošnje kriti z uvozom, torej s povečanjem zunanjeplačilnega deficita. To pomeni, da naše potrošnje nismo pokrili samo iz lastnih rezerv tekoče proizvodnje, ampak da smo pri tem angažirali praktično tudi del bodoče proizvodnje. To samo na sebi še ni prav nič posebnega, saj se to lahko dogaja v vsakem gospodarstvu, in spada tako porazdelitev bremen na enakomernišja razdobja tako v sedanosti kot v bodoče med osnove racionalnega gospodarjenja. Toda stvar ni samo v tem. V naših razmerah ima to vprašanje še svoje posebno obsežne in je ustrezna rešitev tega vprašanja največje praktične pomena. Brez dvoma je res, da je bil velik napredek v letošnji proizvodnji in preko- račanje proizvodnega plana v največji meri rezultat ugodnih tržnih pogojev, med katere je šteti ugodne pogoje za nabavo surovin in tudi zelo ugodne pogoje za prodajo proizvodov. Prav ugodni tržni pogoji glede plasmana proizvodnje so močno pripomogli k tako visokemu vzponu naše proizvodnje. Ugodne tržne po-

goje za plasman proizvodnje pa je v največji meri povzročila prav povečana kupna moč v vseh svojih oblikah: tako osebna potrošnja kot tudi splošna proračunska in investicijska. Splošna potrošnja predstavlja pri nas in tudi splošno tudi del osebne potrošnje. Za naš sistem potrošnje velja to še v posebni meri, ker se del osebne potrošnje neposredno pokriva preko splošne potrošnje, celo v večji meri kot bi bilo to ekonomsko opravičljivo. Toda s tem dejstvom je treba pri presoji sedanjih pogojev računati, čeprav moramo težiti, da v tem pogledu dosežemo ustreznejše ekonomsko sorazmerje. Razen tega je treba upoštevati, da je znaten del investicijske potrošnje prav tako del neposredno za družbeni standard in torej posredno za dvig življenjskega standarda.

Večja proizvodnja je pogoj za večjo potrošnjo, prav tako pa je tudi večja potrošnja pogoj za večjo proizvodnjo. Lansko plansko leto je skoraj na sebi najbolj zgovorno dokaz za to dejstvo. To pa pomeni, da je treba tako proizvodnjo kot potrošnjo obravnavati kot integralno celoto. Saj se gospodarski proces zaključuje šele s potrošnjo. Proizvodnja nima samo svojih lastnih problemov, kot jih ima tudi potrošnja, ampak obe skupaj imata iste osnovne probleme prav zato, ker tvorita celoto. Gre torej za njuno medsebojno vskladenost. Koliko je bila taka proizvodnja pogojena s dano potrošnjo, je ravno vprašanje, za katero pa imamo še sorazmerno najmanj zanesljivih objektivnih meril.

VEČJA PROIZVODNJA — VEČJA POTROŠNJA IN OBRATNO

Težko presojamo, v kolik meri je prav dana potrošnja predstavljala nevarnost za stabilnost našega gospodarstva in koliko je prav tako ali pa še celo povečana potrošnja pogoj za večji vzpon našega gospodarstva. Prav prejemna potrošnja lahko povzroči zmanjšanje proizvodnosti dela. Za večjo proizvodnost dela se moramo prav gotovo zahvaliti tudi večji potrošnji, ki je predstavljala vzpodbudo za večjo proizvodnjo in proizvodnost dela. Družbeni plan za leto 1958 izhaja iz pravilne predpostavke, da morata biti nadaljnja povečana potrošnja in dvig življenjskega standarda najtesneje naslonjena na povečano produktivnost. Šele realizacija plana samega pa bo pokazala, koliko so bili dani tudi ostali pogoji za uresničenje te predpostavke.

Na vsak način bi bilo poenostavljanje stvari, če bi gledali kot element nestabilnosti v gospodarstvu samo povečano potrošnje. Brez dvoma pa predstavlja preveč povečana potrošnja enega najbolj nevarnih elementov za stabilnost gospodarstva. Saj taka potrošnja zajema iz žive substance nacionalnega gospodarstva in se morajo negativne posledice takega gospodarjenja kaj hitro in usodno pokazati. Toda ključno vprašanje pri tem je, najti ravno tisto ustrezno sorazmerje med proizvodnjo in potrošnjo, ki bo samo na sebi postalo največja vzpodbuda za aktivizacijo gospodarstva in ki bo motor resničnega gospodarskega napredka. Na proizvodnjo in potrošnje vpliva cela vrsta faktorjev, ki vsak zase in v celoti s ostalimi rodijo določene gospodarske rezultate. Pri racionalnem gospodarjenju je treba dati vsakemu od teh faktorjev ustrezno mesto in mu zagotoviti vlogo, ki jo ima v gospodarskem dogajanju. Če pa smo enostavno sporejamo volumen proizvodnje in volumen potrošnje, smo se v bistvu zopet postavili samo na stare okvire ravnovesja med kupnimi in blagovnimi fondy. Praksa je jasno pokazala, da je tako enostavno presojanje gospodarstva škodljivo za njegov razvoj in da je samo na sebi vzrok stalnega nesorazmerja med kupnimi in blagovnimi fondy. Treba sam pokazal, kje so gospodarsko najbolj ustrezne meje med proizvodnjo in potrošnjo, in bo hkrati narkozoval nujnost povečanja proizvodnje v tistih panogah, ki so deficitarne glede na dane tržne razmere.

T. F.

Sprememba nekaterih obračunskih tečajev

Zvezni državni sekretariat za finance je z veljavnostjo od 10. januarja spremenil nekatere obračunske (disparitetne) tečaje. Obračunski tečaj za kanadske dolarje, svobodne švicarske franke, angleške funte, zahodnonemške marke, belgijske franke, holandske goldinarje in italijanske lire ostanejo nespremenjeni v skladu s tečajem 632 din za ZDA dolar. Za italijanske lire po tržaškem in goriskem sporazumu se obračunski tečaj zvišuje od 98 na 100, za švicarske krlinške franke od 14.019 na 14.308, za franc. franke od 146 na 149, za burmanske obrač. funte od 1646 na 1752 in za sudanske od 1724 na 1797, medtem ko ostane za egiptске (1933) in kitajske (1752) obračunske funte nespremenjeni. Tečaj za tuniške, grške in norveške obračunske dolarje se zvišuje od 613 na 626, za južnoameriške od 600 na 626 in za finske od 588 na 626, medtem ko ostane obračunski tečaj 600 za vzhodnoevropske države nespremenjen, prav tako ostane tečaj 537 za izraelske in tečaj 442 za turške obračunske dolarje.

Nov pomemben izdelek domače proizvodnje

Otmar Peternel je izdelal sterilizator, ki zlasti bolnišnicam za TBC olajšuje delo

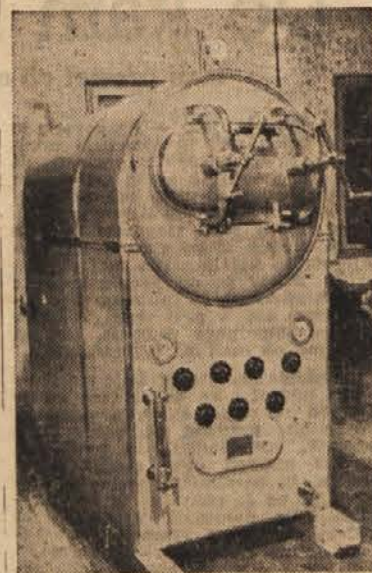
V številnih bolnišnicah za pljučna obolenja imajo velike težave z uničevanjem bacilov TBC, ki jih izločajo bolniki. Znano je, da je ta bacil sila trdoživ in odporen, saj prenese temperaturo preko 100 stopinj Celzija.

V več primerih so že opazili, da je bila okolica bolnišnice za pljučna obolenja čestokrat okužena z bacili TBC prav zaradi tega, ker so nesterilizirane izločke metali v kanal, kar je imelo za posledico, da so se čestokrat okužili bližnji potoki in studenci. Kakšno nevarnost povzroča okužena voda, menda ni treba posebej poudarjati.

Na prvi pogled sicer majhen problem se je razvil v pravočo nevarnost za bližnje prebivalstvo. Bolnišnica za tuberkulozna obolenja na Pohorju je prav na tak način močno okužila bližnjo okolico, tako da je bil njen nadaljnji obstoj veliko vprašanje.

Naša industrija doslej ni izdelovala sterilizacijskih aparatov, ki bi uničevali te nevarne izločke. Zato so jih bile bolnišnice primorane uvažati. Sterilizacijski aparat pa stane v inozemstvu preko 3 milijone dinarjev, kar je za prenekatero bolnišnico nedosegljiva vsota.

Pred nedavnim pa je na budo dr. Rapeta uslužbenec »Elektromedicine« Otmar Peter-

nel skonstruiral sterilizacijski aparat, ki je znatno boljše od tistih, ki smo jih uvažali, in razen tega še znatno cenejši, saj stane le 650.000 dinarjev.

Domači sterilizator, ki ga je konstruktor tov. Peternel imenoval »Sputeks«, ima celo vrsto prednosti pred inozemskim. S »Sputekom« lahko hkrati sterilizirajo 300 pljuvalnikov oziroma raznih drugih medicinskih pripomočkov, medtem ko je z inozemskim sterilizatorjem mogoče sterilizirati le enega, razen tega pa morajo imeti v bolnišnici še posebno parno napravo. »Sputeks« ima v svoji notranjosti lastno

parno napravo z vsemi aparati za vodo, električno gretje, manometer itd. in razvije do 120°C vročine. Vse delo izlaha opravlja en sam uslužbenec. »Sputeks« v 10 minutah sterilizira, izprazni in očisti 300 pljuvalnikov.

»Sputeks«, ki jih izdeluje podjetje »Elektromedicina«, že z velikim uspehom uporabljajo številne bolnišnice širom po Jugoslaviji, razen tega pa prihajajo še številna nova naročila.

T. F.

S PODROČJA NAŠE MEDICINSKE ZNANOSTI

ULTRA ZVOK IN ZDRAVLJENJE REVMAZMA

Ultra zvok ima dandanes v tehniki in na drugih področjih svoje mesto in vlogo. Prav tako v medicini in biologiji.

»Zdaj že lahko govorimo o prvih uspehih v uporabi ultra zvoka v medicinski namene — v zdravljenju revmatičnih obolenj,« pravijo zdravniki poliklinike »Boris Kidrič« v Beogradu.

Po številnih proučevanjih vpliva ultra zvoka na žive celice so ga začeli uporabljati v terapiji. Kar je najvažnejše pri uporabi ultra zvoka v zdravljenju revmatizma, je mehanični vpliv, ki se izraža v visoko frekvenčni masaži, in sicer globoko v tkivih.

Terapevtski učinki ultra zvoka so v tem, da ustvarja toploto, povečuje metabolizem celic, na katere vpliva. Ogrevanje z ultra zvokom pride do izraza na majhnih površinah, se pravi prehodnih med mišicami in kostmi ter mišicami in tkivi. Kakšne spremembe pa pri tem nastajajo, je odvisno od frekvence, od doze, načina uporabe in od tega, kateri del telesa je izpostavljen vplivu ultra zvoka. Prav te last-

nosti omogočajo uporabo ultra zvoka za zdravljenje revmatičnih obolenj.

ULTRA ZVOK ODPRAVLJA BOLEČINE

Ena glavnih lastnosti pri zdravljenju sklepnega revmatizma z ultra zvokom je, da med drugim odpravlja bolečine in otroplost v mišicah. Pokazalo se je, da je moč pri tem doseči boljše uspehe z ultra zvokom kot pa z znanimi fizičnimi terapevtskimi metodami.

Pri nas so začeli uporabljati ultra zvok za zdravljenje revmatičnih obolenj pred dvema letoma.

NAJBOLJŠI USPEHI V ZDRAVLJENJU MIŠIČNEGA REVMAZMA

Ultra zvok so v zdravljenju revmatizma pri nas prvokrat uporabili v polikliniki »Boris Kidrič« v Beogradu. V tej polikliniki so v dveh letih zdravili z ultra zvokom okrog 500 bolnikov. Pri tem se je zdravstveno stanje 80% bolnikov zboljšalo,

medtem ko se je pri 20% zdravstveno stanje ni popravilo ali pa se je le deloma obrnilo na boljše.

Zanimalo nas je, pri katerih obolenjih so dosegli zlasti pomembne uspehe.

»Zelo dobri rezultati so bili doseženi pri zdravljenju revmatizma lumbosakralnih in ramenjskih mišic, in sicer tako pri akutnih obolenjih kakor tudi pri kroničnih z degenerativnimi spremembami. Izmed 82 bolnikov, ki so imeli revmatično obolenje mišic, se samo kakim desetim zdravstveno stanje ni popravilo.

Vsak dan smo jih zdravili z ultra zvokom po pet minut. Celotno zdravljenje je obstajalo iz dveh etap, vsaka etapa iz 10 do 15 dni. Presledek je bil seveda odvisen od obolenja samega. Toda že po prvih dneh so bolečine popustile.

Z ultra zvokom so dosegli precejšnje uspehe tudi pri zdravljenju živčnega revmatizma v rokah, kar so zdravniki zdravili na več bolnikih.

S. V.

GOSPODARSKE vesti

● Brez triptika tudi v Zahodno Nemčijo, Švico in Švedsko. Ko so lani v Avstriji zaradi pospeševanja inozemskega turizma opustili carinskih formalnosti vse tuje avtomobile, ki pridejo za določen čas v Avstrijo, so v drugih državah še nezapuščljivo gledali na ta potizus. Ko pa se je izkazalo, da je prav ta ukrep privabil v Avstrijo številne inozemske turiste, so avstrijske oblasti začele slediti tudi druge države. Tako na primer s 1. januarjem t. l. Zahodna Nemčija, Švica in Švedska v Zahodno Nemčijo se zdaj lahko tujci pripeljejo brez triptika v avtomobil ali na motorjih in mopedi. Enake ukrepe napovedujejo tudi v Italiji in Franciji.

● Topli vrelci so odkrili namesto nafte. Ko je podjetje »Nafta« lani na področju Turzle in Bjeilne v severovzhodni Bosni poskusno vrtlo, da bi odkrilo nafto, je pri vrtanju v vasi Dvorovi iz globine 1000 m privrelo vroča voda s temperaturo 71°C, pomešana z žvepljenimi plini. Kako bodo izkori-

stili to vodo, še ni odločeno. Voda je baje zdravilna in že prihajajo k vrelcu številni ljudje, da se v njem kopeljejo. Občinski ljudski odbor v Bjeilni je izdelal načrt, po katerem bi vodo speljali v 6 km oddaljeno kopališče v Bjeilni, da bi se tam uporabila za zdravilne kopeli, drugi pa se zavzemajo za to, da bi vodo izkoristili tudi za pridelovanje vrtnin v evetličnjakih, ki bi jih segravali s to vročo vodo.

● Nazadujoča proizvodnja jekla v ZDA. V drugi polovici lanskega leta, zlasti pa proti koncu leta, je konjunkturna v ameriškem železarstvu znova močno popustila. Železarne so morale omejiti proizvodnjo in odpušiti veliko število delavcev. Konec leta so obratovala le še z dvema tretjinama zmogljivosti. Tako je zdaj 125.000 železarskih delavcev brez posla, nadaljnjih 200.000 pa je začasnno zaposlenih. Celotna proizvodnja jekla v ZDA, ki je leta 1957 nazadovala od 119 na 115 milijonov ton, se je lani nadalje zmanjšala na 113 milijonov ton.

ADMINISTRATIVNEGA KONTINGENTIRANJA POTROŠNJE BO KONEC

Kolkor pri planu za leto 1958 še nismo mogli mimo določene administrativnega kontingentiranja potrošnje zlasti v različnih posrednih oblikah, smo bili pri tem pač navezani na splošne administrativne elemente, ki so še v našem gospodarstvu. Prav novi sistem v delitvi dohodka pa bo nujno prišel v konflikt s temi administrativnimi postavkami, če niso bile določene tako, kot je za naše razmere najbolj ustrezno. Novi gospodarski sistem bo sam na sebi nastopil kot korektiv takih postavk, na drugi strani pa nam dal osnovo, da bomo vedno bolj lahko računali z realnimi postavkami, takimi kot jih vsiljuje trg in ki jih pri administrativnem planiranju tudi ob najboljših volji ne moremo zadeti, ker pač tak sistem planiranja ne daje ustreznih kriterijev. Plan se zato v tem pogledu oslanja na pravilno bazo: najti čimvečji oslon na samem trgu. Lahko da bo ta baza, ki jo bo formaliziral trg, sama pokazala drugačen razmerja, kot jih je nakazal sedanji trg.

Bo Goričko kmalu razsvetljeno?

Ce bi pogledali na zemljevid, ki ponazoruje povojni napredek elektrifikacije v Sloveniji in sploh stanje elektrifikacije v naši republiki, bi na severozahodni meji zasledili najbolj belo liso: to je Goričko v Prekmurju, kamor si je elektrika po osvoboditvi še najmanj utrla pot v kmečke kraje, čeprav ni moč trditi, da pri Goričancih ni bilo pripravljenosti za sodelovanje in prispevanje k tej izredno važni gospodarski akciji, ki je po zadnji vojni zajela domala vse slabo elektrificirane ali pa neelektrificirane okoliše in pokrajine v naši ožji domovini.

Ob dejstvu, da je bila lani posebej zaključena elektrifikacija v Prlekiji in da je na Ravenskem in Dolinskem (ravniški del Prekmurja) že malo vasi, ki nimajo elektrike, pa je ostalo Goričko glede tega domala nedotaknjeno, čeprav so ljudje na zborih volivci izražali željo po elektriki. Se več v nekaterih krajih so začeli samoiniciativno delati in se pripravljati na elektrifikacijo.

Najmanj elektrificirane so tri goriške občine — graska, cankov-

utrdila občutek enakopravnosti s kraji onstran državne meje, ki se že ponašajo s to gospodarsko pridobitvijo.

Zato ni naključje, če je elektrika v teh goriških občinah problem števil. I, še zlasti zato, ker se povsod zelo zaveda, da ne bodo brez elektrike mogli bistveno napredovati na gospodarskem področju. V šaloški občini na primer pravijo, da so jim potrebna večja občinska podjetja (pa tudi kakšen manjši predelovalni obrat) ki imel dovolj veliko surovinsko zaledje, toda taka podjetja se ne bi mogla dovolj uveljaviti in napredovati brez elektrike. In ne nazadnje bi radi Goričanci, da bi čimprej zasvetilo v njihovih hišah, da bi obogatili svoje življenje ob radijskih sprejemnikih in si olajšali delo z drugimi električnimi napravami.

Odtod tudi njihova vnema in pripravljenost, da bi čimprej uresničili svoj smoter. Delovna pripravljenost Goričancev za elektrifikacijo se je začela stopnjevati zlasti lani, ko je prišlo do mnogo obetajočih posvetovanj, ki so že tudi rodila prve uspehe; ob pomoči Elektroindustrijske skupnosti Slovenije so začeli nekatera elektrifikacijska dela v šalovskem okolišu. Skrb za elektrifikacijo tega območja je prevzel svet za industrijo in obrt pri OLO, ki je s prizadevanji občinami že začel reševati to perečo vprašanje. Elektroindustrijska skupnost bo letos predvidoma primaknila iz svojih skladov za elektrifikacijo Goričkoga približno 15 milijonov din, s čimer bo napravila dobro uslugo prebivalstvu. Kajpak ne bi bilo napak, če bi se za podobno »žrtev« odločila tudi druga podjetja, ki zaposlujejo

pretežno prekmurske sezonce. Na okraju so v ta namen že tudi zagotovili nekaj sredstev, zavzemajo pa se za najetje kratkoročnega kredita; v prizadevanjih občinah se sicer s tem strinjajo, vendar predlagajo, naj bi bil ta kredit srednjeročen. Levji delež za elektriko pa bodo prispevali Goričanci sami, kar so v mnogih krajih že začeli dokazovati z dejanji.

Po letošnjih sredstvih in prizadevanjih sodeč, je moč pričakovati, da bo v dveh ali treh letih v glavnem elektrificirano tudi Goričko; elektrificirali bodo etapno, prednost pa naj bi imeli predvsem tisti kraji, ki so dosegali že največ prispevali za, svojo bodočo nevidno pomočnico. —žorž

Novi spomeniki padlim v Primorju

Spomladi bodo začeli postavljati spomenika z grobnico v Trnovem nad Novo Gorico ter na šentviški gori — Grobnico nameravajo zgraditi tudi na Nanosu

Mnogo je še grobov v Primorju, kjer počivajo neznaní partizani iz domala vseh dežel Evrope in Azije. V zadnjih letih so posmrtno ostanke številnih padlih borcev prenesli v skupne grobnice na Predmeji, na Vojšiči in drugod, toda mnogo grobov je še nedotaknjenih in razmetanih povsod, kjer so se bojevale partizanske enote. Okrajni odbor Zveze borcev v Novi Gorici meni v prihodnjih nekaj letih ob sodelovanju krajevnih organizacij in prebivalstva vsaj v večjih krajih postaviti spomenike s skupinskimi grobnicami, kamor bi položili k zadnjemu počitku vse neznanе borce.

Ze to pomlad bodo začeli graditi spomenik z grobnico na Trnovem nad Novo Gorico, kjer so zlasti po kapitulaciji Italije divjali ogorčeni vojni spomeniki naj bi bil simbol hvaležnosti vsem padlim pripadnikom znanega IX. korpusa, vtem ko bodo v grobnico prenesli posmrtno ostanke okoli 200 partizanov z vse Trnovsko-Banjske plote. Tehnični načrt je posredoval Glavni odbor Zveze borcev Slovenije ter ga izdelal arhitekt Ravnikar.

Podoben spomenik z grobnico nameravajo postaviti na šentviški gori vsem padlim tankalnega področja. Tudi tu so načrti že pripravljeni. Grobnico bodo zgradili na pokopališču ter naj bi vanjo prenesli posmrtno ostanke kakih 38 padlih bojevnikov. Krajevna organizacija Zveze borcev ima za gradnjo pripravljenih že nekaj potrebnih. Grobnico načrtujejo postaviti tudi na Nanosu. Spomenik naj bi bil simbol hvaležnosti vsem padlim pripadnikom znanega IX. korpusa, vtem ko bodo v grobnico prenesli posmrtno ostanke okoli 200 partizanov z vse Trnovsko-Banjske plote. Tehnični načrt je posredoval Glavni odbor Zveze borcev Slovenije ter ga izdelal arhitekt Ravnikar.

Železarji na Ravnah si obetajo stanovanja

Nekaj jih že gradijo, letos pa jih bodo začeli graditi še sto

V Železarni Ravne so lani za izgradnjo objektov družbenega standarda porabili 140 milijonov dinarjev. V prvem polletju se omenjena dejavnost ni mogla razviti zaradi finančnih sredstev, zato pa se je toliko bolj razmahnila v tretjem in četrtem kvartalu. Zgradili so pet vrstnih hiš, v gradnji je 71 stanovanj, 70 m dolg trgovsko-obrtni trakt, pred kratkim pa so začeli graditi 42-stanovanjski blok. Tako obsežno stanovanjsko izgradnjo jim je omogočilo hitro obračanje krajevnega stanovanjskega sklada.

Letos bodo Ravne dobile precej novih stanovanj in prav je tako, saj čaka na primerna stanovanja 500 proslincev. Gradnjo v zimskih mesecih so si zagotovili tako, da so izposlovali kredit, razen tega pa porabili sklad za samostojno razpolaganje iz leta 1956, na razpolago bo tudi krajevni kredit. Za odstranitev barak »Dachau« so zaprosili dodatno republiški kredit. Kaže, da bodo s temi sredstvi dokončali stanovanjski blok in trgovinski trakt in upajo, da bodo začeli graditi vsaj še sto novih stanovanj.

Od vsepovsod

I. javna produkcija jeseniške glasbene sole

Glasbena sola na Jesenicah se je odločila za organiziranje javnih produkcij že med šolskim letom. I. javna produkcija gojencev »Klavirja«, godal, pišali in solopojte je bila v nedeljo polnočne v dvorani Delavskega doma. Iznos glasbeniki so navdušili navzoče občinstvo z resnično kvalitetnim podajanjem, saj so nastopili tudi gojenci višjih letnikov in pokazali pravo mojstrstvo. Glasbeni šoli so za uvedbo javnih produkcij predvsem hvaležni starši.

Svoboda Javornik gostovala na Jesenicah

Z delom, ki ga je dramska družina Svoboda Javornik nastudirala za letošnji praznik JLA, t. j. s sodobnim delom poljskega dramatika Lutovskega »Dežurna služba«, so gostovali Javorniki gledališčniki v nedeljo zvečer v Mestnem gledališču na Jesenicah. Zaradi slabega vremena obisk ni bil kaj zadovoljiv, bili pa so tisti, ki so predstavo obiskali, zadovoljni s podajanjem dela, ki ga je režiral Janez Vidic.

Študentski klub v domačih krajih

Prleški študentski klub združuje študente z desnega brega Mure. Lani so člani kluba aktivno sodelovali v predvolilni kampanji in imeli v svojih rojstnih krajih več predavanj o pomenu oktobrske revolucije v Rusiji. Na kulturno-prosvetnem področju je bilo njihovo delovanje usmerjeno predvsem k proslavljanju 80. obletnice Bevatv v Bučkoveh, kjer so uprizorjali Remčevno igro »Samo«. Lani so sodelovali v delovni brigadi pri melioracijskih delih v okolici Vidma ob Ščavnici.

Več gostovanj jeseniškega gledališča

Mestno gledališče na Jesenicah, ki bo najbolj dobilo ime Gledališče Tonea Čufarja, je tudi v letošnji sezoni pred velikimi nalogami. Predmeti se namerava v široko gledališko ustanovo, ki bo razen uprizorjanja predstav na domačem odru in gostovanj skrbela tudi za kvaliteten in materialno plat dramske dejavnosti v vsej občini. Po dosežanih dejavnosti sodeč, bodo jeseniški gledališčniki tudi tej nalogi kos. Razen rednih predstav na domačem odru so izvedli v minulih dneh več gostovanj. Z Axelrodovo komedijo v treh dejanjih »Sedem let skomin« so gostovali na Breznici, v Zirovnici ter v Kranju, s širolovo igro, ki jo je prevedel Bojan Čebulj »Skok, Cmok in Bistrot«, pa so gostovali dvakrat v Podnarju. V vseh krajih so se za gostovanja jeseniških gledališčnikov zelo zanimali in jim tudi dali zašlužno priznanje.

Kar več tečajev naenkrat

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« v Senčurju je za letošnje zimsko sezono organiziralo za žene in dekleta razne tečaje. Tako se je v oktobru začel tečaj za ročna dela, ki je dvakrat tedensko in za obiskavce 30

Križevci — kulturno središče Murskega polja

Delovanje kulturno-prosvetnega društva v Križevcih pri Ljutomeru je bilo lani dokaj uspešno. Najbolj aktivna je bila dramska sekcija. Uprizorila je kitajsko pravljico »Krog s kredo« in z njo gostovala na številnih odrih v Prlekiji. Razen tega so uprizorili še mladinsko igro, imeli lutkovno predstavo in več drugih prireditev. Društvo si je tudi lani obdržalo naklonjenost Ptujškega gledališča, ki je redno gostovalo v Križevcih, razen njega pa so po enkrat gostovali tudi soboški in ljutomerski igralci. Ptujčani pa niso samo posredovali kulturne užitka že razmeroma dobro vzgojenemu domačemu občinstvu, marveč so se ob njih izpopolnjevali tudi domači igralci — amaterji. V društveni knjižnici imajo 1700 knjig. Izbor knjig je prav dober. Lani so posodili 8500 knjig in našli 312 rednih bralcev. Splošno izobraževalna sekcija pa je priredila 7 strokovnih predavanj. Letos nameravajo odzivet tudi pevski zbor in folklorno skupino. Križevci pri Ljutomeru so si z delovanjem domačih prosvetarjev in gostovanji tujih umetniških skupin pridobili renome kulturnega središča Murskega polja. Tudi letos hočejo obdržati to zasluženo lovoriko. —že

Gospodinjki centri naj bi pomagali gospodinjam

Na pobudo Okrajnega zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Trbovljah ustanavljajo v vseh središčih zasavske občine gospodinjke centre. Leti so lani organizirali že 127 tečajev, ki jih je obiskovalo več kot 2000 žensk. Priredili so tudi seminarje za konserviranje, za pripravo kolin, mlečnih jedi, imeli so več predavanj iz perutinarstva, gospodinjstva in vrtinarstva. Gospodinjstva pospeševalna služba je najbolj urejena v občinah Trbovlje, Hrastnik in Vidmu-Krškem. Le-tam se v zadnjem času približujejo Brečice.

ČE STE V KOPRU BREZ SOBE:

Telo vrstice pišem v imenu in po želji vseh tistih znanih in neznanih ljudi, ki delajo v Kopru, ki bi vam pa ne mogli jasno povedati, kako stanujejo in kako je pravzaprav z njihovo streho nad glavo. Sicer nekeje »stanujejo« in tudi ne »stanujejo«. Toda...

Tožbe o slini stanovanjski stiski v Kopru ne kaže preprestiti pogrevati. Dokler ne bo novih blokov, novih stavb in novih stanovanj, je vse zaman. Drž, da bo vsako leto boljše. Čedalje manj bo stiske, čedalje manj slabše volje, čedalje manj zavisti. Ali dokler je tako, kakor je, spremljajo vsi to stisko pojavi, ki jim je treba vsaj z javno grajo nekoliko stopiti na prste.

Naj mi družine, ki slabo in težko stanujejo, ne zamerijo. Tokrat bi se rad zavzel za vse tiste samske ljudi, ki ne potrebujejo družinskega stanovanja, ki pa bi vendarle nekeje tako radi imeli vsaj nekaj kvadratnih metrov »svojeje« prostora. Ali kakor včasih, ne, tako rekoč neprestano sanjajo: prijetno sobo, dostojno človeka! Resda se zvečer in čez noč vsi ti ljudje nekam porajajo, nekam stisnejo. Mnogi imajo do spanja še lepo pot, ali proti Škocijanu in Dekanom ali

VRATA PUSČAJO KAR ODPRTA

»Nad 90 odstotkov vionnih tatvin je storjenih zgolj iz priložnosti. Odklenjena vrata trgovin, izložb, ali odprta okna sama silijo h krajje, nam je v razgovoru poudarili tovariši Brezovnik s Tajništva za notranje zadeve. »Ljubljana je načeloma zelo pošteno mesto. Nekaj poklicnih vionničev smo sicer podedovali iz bivše Jugoslavije, vendar le-ti vse bolj spoznavajo, da se na tak način ne da služiti kruha. Poklicnih vionničev skoraj več ni, žal, pa se nekateri mladoletniki vse bolj pogrežajo v to močvirje nepoštenosti. Brez misli na bodočnost iz gole nepromišljenosti store kaznivo dejanje. Vendar pa smo za tako početje precej krivi tudi sami.«

Prenekatera, zlasti trgovska podjetja s svojo malomarnostjo mlade nativne zapeljujejo v krajo. Naj navedemo samo nekaj drobec, ki jih je k sreči odkril ključar ali pa dežurni miličnik. Nedavno so v nočnem času našli odprta vrata podjetja »Mesnina«, isti primer so zabeležili tudi v poslovainici »Turist biroja«. V prodajalni »Melodija« so našli odprto izložbo, v kateri so imeli razstavljene sila dragocene predmete. Takih in podobnih primerov je še več.

PRIVATNIKI SE ZNAJO BOLJE ZAVAROVATI

Primerov, ko razna podjetja vse premalo pazijo na družbeno imovino je še zmeraj na pretek. Naj navedemo v ilustracijo, da v zadnjem času ni bilo niti ene vionne tatvine v delavnice oziroma prostore raznih privatnih obrtnikov, ki pa jih je v Ljubljani precejšnje število.

V različnih državnih podjetjih čisto malomarno shranjujejo denar kar v predalih, skatlah ali malih ročnih blagajnah. Pred nedavnim je neznan storilec na sprten način vionil v mlekararno na Trgu revolucije in našel v skatli na polici poleg okna 70.000

Prihranjeni milijoni

Noč se je zajeda med ljubljanske ulice. Reklamni napisi so metalni na ceste zveržene sence, reka ljudi je usihala in upadala v vse manjše in manjše potočke in nazadnje so le osamljene stopinje gluho odmevale po zapuščenih ulicah...

Noč, Spokojni mir skal le hrupava pesem veselja brata. Ura v stolpu monotonno s kovinskimi udarci šteje čas.

Po zapuščenih ulicah sivolasi mož s premišljenimi koraki stopa od vrat do vrat, pritiska na kljuko, se sklanja k izložbenim okvirjem, pogled nam drsi k trdnim ključavnicam in spet krepko pritisne na kljuko vrat trgovine. Kar mu zastane korak — vrata so odklenjena!

Na stalni službi postaje Ljudske milice zazvonil telefon...

dinarjev, ki so seveda poniknili v njegovem žepu.

V »Mladinski knjigi« so več let shranjevali denar v blagajni za korespondenco. Ko se je pred dobrim mesecem vionilec prithotaplil v to pisarno, je blagajno stiačil v aktovko in izgnil. Za nekaj dni po vionmu pa je blagajničarka »Mladinske knjige« dobila veliko masivno blagajno (!).

Vendar pa tudi denar v še tako veliki blagajni ni varno shranjen, če... Ko je pred časom neki storilec skozi straniščno okno prišel v prostore Kmečke zadruge Horjul, je našel poleg blagajne ključ, jo odklenil in iz nje vzel 40.000 dinarjev. Isto se je primerilo tudi v »Delikatesi« Kočna v Kamniku, kjer je storilec tik ob blagajni našel ključ in ukradel 56.000 dinarjev.

KLJUČAR BO VAROVAL

Zal, statistike kažejo, da vionne tatvine rapidno naraščajo. Vzrokov za to je res na pretek in bo nemudoma treba povečati preventivno službo. Prav zato bo v kratkem v sklopu občine Center ustanovljeno podjetje

»Ključar, ki bo svoje uslužbence v nočnem času pošiljal na ceste, da bodo izvrševali nekakšno varnostno službo.

Bodoči direktor podjetja tovariš Alojz Blažič, ki sedaj že pripravlja vse potrebno za novo podjetje, nam je povedal, da so našli pri DOZ in tudi pri številnih trgovskih podjetjih vse razumevanje.

Podjetje »Ključar« bo zaposlilo približno 60 do 70 uslužbencev, ki bodo v nočnem času krožili po ljubljanskih ulicah in pazili na trgovske lokale, skladišča in podobno.

Vsa podjetja, ki so že sedaj zavarovana pri DOZ, bodo avtomatično prišla tudi pod okrilje podjetja »Ključar«.

Novovstanovljeno podjetje, ki bo delovalo s samostojnim finanšnjem, bo v tesni zvezi z DOZ nedvomno precej pomagalo k utrditvi varnosti in zmanjšanju kriminala.

»Ključar« bo že v kratkem pričel s svojo varnostno službo, uslužbeni pa se bodo v tečaju, ki ga bodo izrecno zanje pripravili na TNZ, še posebej izurili za svoje delo. T. F.

V tovarni konfekcije »Sava« v Zagorju

KAJ PRAVI STATISTIKA O PROMETNIH NESREČAH V ZASAVJU

Mnogih nesreč so krive slabe ceste

Vozni park v zasavskem okraju se iz leta v leto večja, vzporedno s tem pa narašča tudi število prometnih nesreč.

Lani je bilo v Zasavju več kot 120 prometnih nesreč in je znašala materialna škoda približno 5.000.000 din. Zvišanje pa je izgubilo 14 ljudi, medtem ko jih je bilo 40 hudo poškodovanih. Statistika kaže, da je največ nesreč zaradi neupoštevanja prometnih predpisov, prehitre vožnje na ovinkih in zaradi pljančevanja, veliko nesreč je prav zaradi slabih, ozkih in nepreglednih cest. Največ prometnih nesreč je bilo na področju brežiške občine, kjer je tudi največji promet. Na tem področju povzročijo največ prometnih nesreč vozniki vojaških motornih vozil. V Vidmu-Krškem so glavni krivci kolejarji. To pa zato, ker se v Tovarno celuloze in roto papirja vozi s kolemi približno 600 delavcev. Kolejarji ne upoštevajo prometnih predpisov in vozijo v kolonah.

Lani je na zasavskih cestah izgubilo življenje tudi pet otrok. Skoraj vse nesreče so nastale, ko so otroci prečkali cesto. Starši bodo morali poskrbeti za varnost otrok oziroma otroke poučiti o prometnih predpisih.

Ne bo pa odveč, če poudarimo, da so tudi ceste v precejšnji meri krive tolikšnega števila nesreč. Posebno vprašanje pa so v Zasavju mostovi, ki jih zadržje čase sicer povpravljajo, razen tega pa tudi veliko število podvozov od Zidanega mosta do Zagorja. Skratka, prometna žila v Zasavju niso več kos povečanemu prometu.

Novi slovenski grobovi na trujem

Janez Praprotnik, star 66 let, doma od nekod s Štajerskega; v Bellatre Jože Gorše, star 73 let, doma iz Vinice; v Meadovu Andrej Milavec, doma iz Smihelja pri Postojni; v Bradcovu Janez Cvetan, star 65 let, doma iz vasi Celje na Primorskem; v Duluthu Franciška Sterbenk, stara 37 let; v Chicagu Jože Keržman, stara 37 let, doma iz vasi Ohonica pri Vrhniki; v Pittsburghu Jože Knaus, star 71 let, doma iz vasi Dolenje Gradišče na Dolenjskem.

Francž Geržel

POSVETOVANJE PREDSEDNIKOV SVETOV ZA TELESNO KULTURO PRI OBČINSKIH ODBORIH LJUBLJANSKEGA OKRAJA

Ne mimo telesne kulture

Občinski ljudski odbori so dolžni upoštevati predloge svojih svetov za telesno kulturo

Ljubljana, 14. jan. — Danes je bilo v Ljubljani posvetovanje predsednikov svetov za telesno vzgojo pri občinskih ljudskih odborih Ljubljanskega okraja. Predsednik Okrajnega sveta za telesno kulturo tovariš Niko Kavčič, ki je posvetovanje vodil, je predsednik občinskih svetov za telesno kulturo opozoril, kako je treba temeljito pripraviti OLO Ljubljana občinski ljudski odborom, da je telesna kultura sestavni del življenja v občini in da jo je treba kot tako tudi upoštevati.

Zato — je poudaril tovariš Kavčič, morajo občinski sveti za telesno kulturo pravčasno pripraviti predračune in jih predložiti občinskimi ljudskimi odbori, da jih bodo le-ti upoštevali v proračunu za leto 1958. Dosedanji način zbiranja, pa tudi razdeljevanja sredstev prek SZDL, gospodarskih podjetij in drugih virov je bil pomankljiv, večkrat tudi nezakonit, hkrati pa tudi brez pravega nadzorstva. Pravilno razdeljevanje sredstev je ena izmed glavnih nalog občinskih svetov in komisij za telesno kulturo. Okrajni svet za telesno kulturo — je dejal tovariš Niko Kavčič — bo storil vse, da se bo uveljavil predlog predsednika OLO Ljubljana tov. dr. Marijana Dermastie, in sicer, da bo šel v sklad z telesno vzgojo pri občinskih trikotnih prometnih davek na alkoholne pijače.

Na posvetovanju so se zedinili o tem, da občinski sveti za telesno kulturo potrebujejo predvsem sredstva za svoje funkcionalne potrebe in manjša popravila telesnokulturnih naprav, za večja popravila in nove gradnje pa bo moral potrebna sredstva upoštevati svet za telesno kulturo pri OLO Ljubljana pri svojem predračunu.

Predsedniki občinskih svetov in

DIRKA PO EGIPTU Vodi Madžar Torok

Kairo, 14. jan. — Po drugi etapi molesarske dirke »Po Egiptu« je v generalnem plasmaju na prvem mestu Madžar Torok s časom 9:22,35 pred Bolgarom Kotevcom 9:23,18, Oldemborgom (V. Nem) itd.

V generalnem moštvenem plasmaju vodi moštvo SZ — 28:14,1 pred Bolgarijo 28:16,56, Vzhodno Nemčijo in drugimi.

NAMIZNI TENIS Naša četvorica v Bukarešti

Bukarešta, 14. jan. — Pojutrišnjem se bo začel v Bukarešti mednarodni šampionat Romunije v namiznem tenisu, ki bodo na njem sodelovali tudi Harangozo, Vogrinč, Hrbud in Teran. Ob tej priložnosti se bo jugoslovanska reprezentanca srečala s prvimi in drugimi državni moštvi Romunije.

Nosilec skupin v moški konkurenci prvenstva so: Berczik, Bubonyi, Sido (Madž.), Harangozo, Vogrinč (Jug.), Lesch (V. B.), Gantner in Harastosi (Rom.). Hrbud je v skupini z Leacrom, Teran pa z Romunom Harastosijem. Vogrinč in Hrbud sta nosilca skupine v disciplini parov.

Najboljši športniki sveta

Skoraj ni bilo ankete o najboljših športnikih sveta, v kateri ne bi bili na prvih treh mestih Kuc (SZ), Bob Gutowski (ZDA) in Juan Manuel Fangio (Argentina). Največ je k tej razvrstitvi prispevalo tole: Kuc je po več mesecev trajajoči boleznij izboljšal famozni svetovni rekord Angleža Gordona Pirlea v teku na 5000 m na čistih 13:35,0. O. Bob Gutowski je izboljšal 20 let star Warmerdamov (ZDA) svetovni rekord v skoku ob palici iz 4,78 na 4,82 m, Fangio pa je v minulemu letu že petič zaporedoma osvojil svetovno prvenstvo v avtomobilizmu.

Ko sem se zbudil, sem vedel, da je sedem, čeprav nisem pogledal na zapestno uro. Tisti trenutek sem se zavedel, da nisem sanjal. V stariški postelji je spala zraven mene in naslanjala glavo na mojo ramo ženska. Kim April... Čudno, nisem bil presenečen. Zdelo se mi je, kakor da sem to že pričakoval, hkrati pa sem imel občutek, kakor da sem se že tisočkrat zbudil ob njeni strani. Poljubil sem jo, pa se ni prebudila.

Ponočni dogodki se še niso uredili v moji glavi, nisem se še natanko zavedal, kako se je vse zgodilo. Spominjal sem se le tega, da sem bil ves krvav omahljen na posteljo, ležišče, kjer sem se prebudil, pa je bilo belo kot sneg. Ko sem se malce zbral, sem ugledal v trojnem ogledalu svoj obraz. Bil je skrbno umit.

Ko sem ozrl samega sebe v zrcalu, sem se zgrozil, vendar se nisem niti sam sebi zadel tako strašen, kot sem pričakoval. Levo oko se je skrivalo v modrih podplutbah, dolga krvava brazgotina je segala ob obrvi čez senco do las. Strel me je torej le oplazil in se je krogla verjetno zarila kam v zid.

Polagoma se mi je vračal spomin. Najprej sem se spomnil razbitega okna, skozi katero je neznanec zletel zaradi mojega prijema in umika v East River, nato mi je prišlo na misel, da sem našel uhan in zasledil med kovčki tudi enega z začetnima črkama F. R.

Takoj bi moral sporočiti na svoj oddelek, kje sem, pa tega nisem storil. Tisti trenutek zame ni bilo nič važnejšega na svetu kot ženska, ki je ležala zraven mene. V medli svetlobi, ki je prihajala od zunaj, sem videl, kako so se njene grudi v rednih presledkih dvigale pod oledo. Svetloba ji je odsevala na licu in v laseh.

Čez čas je odprla oči, me pogledala in se nasmešnila.

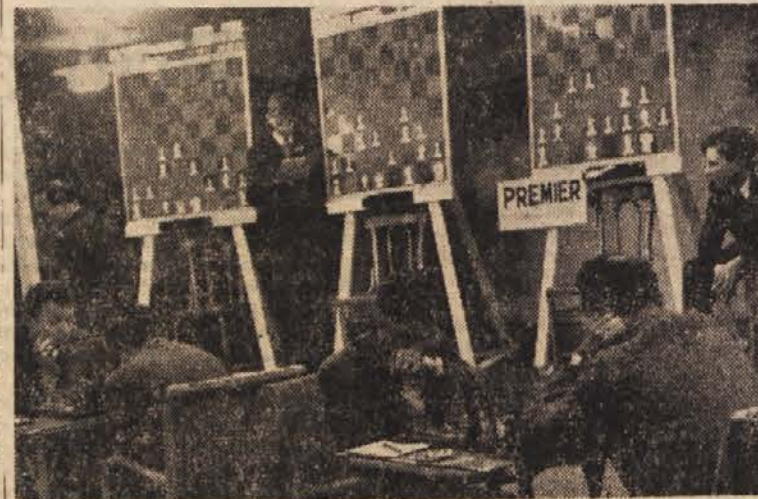
nerazumevanja med organizacijami vedno bolj jasno njihovo delo, da pa se bo treba še naprej trdovratno boriti proti škodljivim predsodkom in omalovaževanju telesne kulture kot sestavnemu delu družbenega življenja.

Posvetovanje se je končalo ob zaključku, da se sveti za telesno kulturo pri občinskih ljudskih odborih vedno bolj uveljavljajo, da jim je

Moč velemojstra

Naš šahovski prvak Svetozar Gligorić je svojim štirim največjim uspehom pridružil še enega — drugo

Kot rečeno, je Gligorić zlasti uspešno igral v poslednjih dveh letih. Zmagal je na dveh državah prvenstvih,

V dvorani glavnega turnirja v Hastingsu med igranjem prvega kola (od leve proti desni): češkoslovaški velemojster Filip in Gligorić, sovjetski velemojster Keres in Anglež Burden

mesto na turnirju v Hastingsu in hkrati zmago nad Keresom. Kateri so torej njegovi štirje najboljši rezultati, če sodimo, da letošnji Hastings nekoliko zastaja za prejšnjimi. Predvsem gre za zmago v Varšavi 1947. leta, ko je za celi dve točki pustil za seboj sedanjega svetovnega prvaka Smislova in velemojstra Bolshajevskega. Osvojitev četrtega mesta na turnirju v Moskvi 1945. leta, ko so za Gligorićem ostali poznani velemojstri Keres, Bronstein, Najdorf, Szabo, Pachman, Unzicker, Stahlberg in drugi, medtem ko je dal prednost samo sedanjemu in bivšemu svetovnemu prvaku Smislovu in Botvinniku. In Tajmanovu. Njegov tretji triumf je povezan z imenom Dallas, ki nam je še v svežem spominu. Med njegove največje dosežke sodi tudi njegov izid s sovjetskimi velemojstri v dvobojih poslednjih dveh let, v 17 partijah je zbral 12 točk.

Prava veličina in moč našega mojstra je v veliki zanesljivosti. Kakor vidimo, zanj niso ovire mednarodni in nacionalni mojstri. Pri srečanju z velemojstri pa je zabeležil zmagal 11:7. Proti mednarodnim mojstrom ni izgubil nobene partije. Prava veličina in moč našega mojstra je v veliki zanesljivosti. Kakor vidimo, zanj niso ovire mednarodni in nacionalni mojstri. Pri srečanju z velemojstri pa je zabeležil zmagal 11:7. Proti mednarodnim mojstrom ni izgubil nobene partije.

»Kuc ni imel živcev...«

Po vrtnitvi v domovino je francoski atlet Francois Chictet, ki je na silvestrovem teku v Sao Paulu osvojil peto mesto, povedal nekaj zanimivostí s tega velikega, hrupnega tekmovanja v brazilskem velemestu. Francoski rekorder je predvsem poudaril, da so tekli ob izredno so-parnem vremenu, ki človeka, nenavajena na tamkajšnje klimo take- rekoč izcedi in izžame. »Kuc je bil videti pred tekmovanjem utrujen in brez volje. Vsekakor ni dajal videza zmagovalca. Nikdar ne bi zamenjal za zimo v Franciji. Kucu ni bilo prav, ko so njega in tudi druge atlete pred tekmovanjem oboževali kot bogove. Po tekmovanju pa je bil za njih »bogle zmagovalec Faria.« Je izjavil, Chictet, ki je še povedal, da Kuc ni imel živcev za to tekmovanje med tisočsti

gledalcev. »Vendar, svetovni rekorder sem jaz. Letos bom skušal doseči na 1000 metrov rezultat 13:30, na 10.000 m pa 28:30.« Tako je izjavil Kuc francoskemu prvaku na 5000 m po pomzu v Sao Paulu.

Obvestilo Smučarske zveze

Republiški tečaj za mladince v smučarskih tehnikah in skokih, ki bi se moral začeti 16. januarja v Lovrencu na Pohorju in v Venlju, ter za alpske smučarje na Crnem vrhu, so preloženi za nedoločen čas zaradi pomanjkanja snega.

Začetek tečajeve in morebitna sprememba krajev bosta pravčasno objavljena. Smučarska zveza Slovenije

Umrla je zvesta proletarka NOB in socialna delavka tovarišica

FRANČIŠKA KAVČIČ

roj. JEREB, iz Kranja — Stražišče 199

Pokojno bomo spremili k zadnjemu počitku v sredo, 15. jan., ob 16 izpred hiše, v kateri je živela in doživel.

Osnovna organizacija SZDL — ZB in Zveza vojnih invalidov

SPOROČAMO, DA JE TRAGIČNO PREMINIL

ANDREJ SKOČIR

ČLAN ZVEZE BORCEV NOV

NA ZADNJI POTI GA BOMO SPREMILI DNE 15. JANUARJA 1958 OB 15.30 NA MESTNEM POKOPALIŠČU V CELJU

OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV CELJE OSNOVNA ORGANIZACIJA ZVEZE BORCEV NOV GABERJE PRI CELJU

VSEM ČLANOM ZB NOV SLOVENIJE SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE TRAGIČNO PREMINIL PRVOBOREC, TOVARIS

IVAN MLAKAR-SERGEJ

REZERVNI KAPETAN, NOSILEC PARTIZANSKE »SPOMENICE 1941«, ODLIKOVAN Z BJ II, OZN II, OH

POGREB POKOJNIKA BO V SREDO, 15. JANUARJA 1958 OB 15. URI IZPRED MESTNEGA POKOPALIŠČA V CELJU

V CELJU, 14. JANUARJA 1958

OKRAJNI ODBOR ZB NOV CELJE OKRAJNI ODBOR ZB NOV TRBOVLJE

FRANK HARPER

Newyorške NOCI

14 DETEKTIVSKI ROMAN

»Zdravo Ennie!« je rekla in me objela, jaz pa sem jo ves začuden gledal. »Vem, da ti je ime Ennie,« je nadaljevala in mi položila roke na ramena.

»Kako pa veš za moje ime?«

»Vem. Klicala te bom Ennie...«

Njene nenavadno velike oči so mi bile tako blizu, da sem v zenicah opazil obrise svojega obraza.

»Ali veš, kdo sem?«

»Mari misliš, da bom poljubila človeka, ne da bi vedela, kdo je?«

»Sem šef oddelka za umore, Ernest Kelly,« sem ji odgovoril.

»Vem,« je rekla.

»Kako to veš?« sem hotel vedeti in se naslonil na komolec.

»Čakaj, povedala ti bom vse od kraja. Veš, česa takega nisem še nikoli doživela... Bila sem v El Moroccu. Ko sem prišla pozno ponoči domov, je bilo v stanovanju pravo razdejavanje. Razbito okno, ti pa si nezavestno ležal na moji postelji. Takoj si se mi zdel nekam znan... Mislim, da sem videla tvojo sliko v nekem listu...«

»In kaj je bilo potem?« sem hotel vedeti.

»Izmla sem ti rano nad levim očesom,« je rekla.

»Ali ti ni prišlo na misel, da bi poklicala zdravniška?«

»Sam sem bila zdravnica,« je rekla, pri tem pa so ji sijale oči. Njen pogled, čist kot kristal, me je objel z vso toploto.

»Vidiš, zdaj ti je dobro,« je rekla, jaz pa sem se odmaknil od nje:

»Zamolčala si, da si mi prebrskala žepa in našla moje dokumente,«

»To ni res,« je odgovorila.

»Kako bi sicer mogla vedeti za moje ime?«

»Videla sem te na sliki v listih. V družbi predsednika newyorške policije si stal pred Rothovo hišo. Presenečena sem bila, ko sem te našla v svojem stanovanju.«

»Nemara si bila presenečena, ko si spoznala, da sem delal hišno preiskavo, potem pa so me napadli... Ne vem, kdo je ustrelil, dobro pa vem, da je bil tu nekdo, ki je iskal isto kot jaz.«

»Kaj pa bi lahko našel v stanovanju televizijske zvezde?« me je pogledala s svojimi velikimi očmi.

»Recimo uhan, na las podoben onemu, ki smo ga našli v hiši ubitega Rotha. Našel sem ga na tvoji toaletni mizici.«

»Kje?« me je začudeno pogledala.

»Našel sem tudi kovček z začetnicama F. R.«

Kim je molčala in me dolgo gledala s svojimi velikimi očmi, pri tem pa so se ji prsi sunkovito dvigale.

»Ali sem osumljena umora?«

»Da,« sem ji hladno odgovoril. »Ugotovili so, da si bila v Rothovi hiši tisto noč, ko je prišlo do zločina.«

»Sam dobro veš, da tega nisem storila,« je rekla, pri tem pa me je tako čudno pogledala, da me je obšla misel, kakor da to dekle ve, kdo je ubil Rotha. Nemara je bila celo tam in me je videla...«

»Moraš mi pomagati, Ennie,« je rekla z glasom, ki je bil v njem jasno zaznaven prizvok prošnje.

Dobro sem poznal svojega kolega Tighta. Poznal sem miselnost vseh kriminalistov v New Yorku, pa tudi miselnost javnega tožila, sodnikov in porotnikov. Kim je bila v Rothovi hiši, zato je po njihovem pojmovanju morala biti morilka...«

Kaj more tudi najspretnjša obramba proti dokazu, kakršne je izgubljeni biser in zraven še kovček z začetnicama F. R.? Če bi prišlo to na dan, bi za Kim April ne bilo rešitve. Ta misel mi je šnila skozi možgane, prepričan sem bil, da bi se Rothova zadeva zaključila v tem primeru s smrtno obsodbo Kim Aprilove.

»Obledi se!« sem ji ukazal, ona pa je ubogala. Odgrnila je oledo in vstala. Tudi jaz sem vstal in se naglo oblekel.

Ko se je Kim vrnila v mojo sobo, sva stopila v beli salon. Takoj sem začutil prepih. Pogled na razbito okensko šipo mi je spet priklical v spomin dogodke, ki so se zvrstili prejšnjo noč.

»Ali si bila v Rothovi hiši tisto noč, ko so je zgodil zločin?«

DNEVNE NOVICE

Opozorilo vsem zavarovankam na porodniškem dopustu. Vse zavarovanke, ki so nastopile porodniški dopust pred 1. januarjem 1958, opozarjamo, da morajo izkoristiti porodniški dopust po starih predpisih, t. j. še po prejšnjih uredbi o varstvu nosečih žensk in doječih mater v delovnem razmerju, po kateri je trajal porodniški dopust 90 dni. Novi zakon o delovnih razmerjih namreč določa v 409. členu, da uveljavijo delavci pravice, ki so jih pridobili do dneva uveljavitve tega zakona, še po prejšnjih predpisih. — Republiški zavod za soc. zavarovanje v Ljubljani.

All se kdaj spomnite na Vaše zdravje? Oglejte si zdravstveno razstavo, ki je odprta vsak dan od osmih zjutraj do osmih zvečer na Magistralni dvorani je kurjena. Sindikalne podružnice, delovni kolektivi, prijavitelje pravčasno svoj obisk zdravstvene razstave, da vam bo zagotovljeno strokovno vodstvo.

Težko je »Linhartovo izročilo«, — zgodovinski pregled slovenske dramske književnosti in slovenske gledališča — pripravila ob dvestoletnici rojstva Antona Tomaža Linharta. Knjiga vsebuje eseje rektorja prof. dr. Franca Kobarja »Slovenska dramatika — izročilo Antona Tomaža Linharta« in prof. ing. Filipa Kumhatoviča — Kalana »Evropelizacija slovenske gledališke kulture« s povzetki v francoskem, ruškem in angleškem jeziku. S tem delom je dobil slovenski bralec in ljubitelj gledališča prvo pregledno zgodovino slovenske gledališke umetnosti od prvih začetkov do najnovejših dni. Knjiga je bogato ilustrirana; v njej je nastavljenih 350 slik (posnetki uprizoritve prireditelj gledaliških umetnikov, faksimili starih rokopisov in gledaliških dokumentov). Ta zelo poglobljena in nestrpno pripravana knjiga, ki bo izvrstno služila tudi kot učni in študijski pripomoček, je izšla v založbi Drame Slovenskega narodnega gledališča in redakciji Ljuzeta Filipiča in zunanji opremi Vladimirja Biljavca ter obsega 224 strani velikega formata.

V prodaji je pri biljetarjih vseh slovenskih gledališč in v vseh knjigarnah. Smučarji »Enotnosti«, pozori Smučarski klub »Enotnost poziva smučarje učitelje, vaditelje, trenerje in inštruktorje ter tekmovalce (like), ki imajo veselje učiti smučanje (osnovno in tekmovalno) med soliskimi potnicami v Ljubljani oziroma zunaj, da se pripravijo nemudoma v klubski pisarni, Likovarjeva 8, Ljubljana.

PREDAVANJA
V sklopu Občinskega odbora ZROJ Ljubljana Center bo v petek, 17. t. m. ob 17. uri v Domu JLA predavanje o »Dirigiranih projektilih«. Udeležba na predavanju je obvezna za vse oficirje predoborov: Miklošič, Tabor in Oskar Kovačič. Vabljeni so tudi vsi podoficerji s teh področjih.

Hortikulturno društvo vablj na predavanje »Zelenje v stanovanju«, ki ga bo imel direktor Mestne vrtnarje J. Pirnat v petek, 17. t. m. ob 20. uri v Balkonski dvorani Univerze (vhod s Trga Revolucije). Na predavanju bodo prikazane sodobne lončnice.

Umrla je **TEREZJA GREGORČIČ** upokojenka
Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 14. januarja 1958 ob 15. uri iz Jakobove mrliške vežice na Zalah.
Ivan Magerl

Nepričakovano nas je zapustil moj mož, naš oče, stari oče, brat, stric in svak
ANTON SKRAJNAR upokojenec
Na zadnji poti ga bomo spremlili v sredo, 13. januarja 1958 ob 16.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Zalah.
Domače, Ljubljana, Kamnik, Ljutomer, Gornik, 13. januarja 1958.
Globoko žalujejo: žena Stefi roj. Zalar, Stefi por. Košir in Mari por. Vernik, hčerki: Stane in Rajko, zeta; Tatjana, Matija in Igor, vnuki; Polde, nečak in ostali sorodniki.

Geografsko društvo Slovenije bo v sredo 15. jan. 1958 ob 20. uri v balkonski predavalnici Univerze nadaljevalo predavanja dr. Vladimira Kokoleta o geografskih in drugih vtihih s potovanja po Poljskem (Varšava in Lodz).

KONCERTI
V petek, 17. t. m. koncert za zeleni abonma. Dirigent Teodor Vavjanis iz Aten, solist pianista Hilda Horak-Casova. Na sporedu: Bach: Mitropolous »Fantazija in fuga v G-molu«. Sklavoz »Intermezzo«, L. M. Skrijanc »Koncert za klavir in orkester«, Beethoven »Simfonija«.

JUGOSLOVA
CANTO NELLA VALLE
BUON GIORNO TRISTEZZA

GLEDALISCA
DRAMA
Sreda, 15. jan. ob 19.30: Višnjevski-Kreft: »Optimistična tragedija«, Abonma U. (Sedeži so na razpolago).
Četrtek, 16. jan. ob 19.30: Shakespeare: »Ukročena trgovačica«. Abonma G. (Katarina Vika Grlova). (Sedeži so še na razpolago).
Petek, 17. jan. ob 19.30: O'Neill: »Dolga dneva potovanje v noč«. Abonma Petek potovanje v noč. (Sedeži so še na razpolago).
Ob 19.30: Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Abonma T. (Sedeži so še na razpolago).
Sobota, 18. jan. ob 19.30: Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Abonma D. (Sedeži so še na razpolago).
Ob 20: Denger: »Minuto pred dvanaajsto«. Izven in za podeljele. (Predstava v Eksperimentalnem gledališču v Križankah).
Nedelja, 19. jan. ob 19: Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Izven in za podeljele. (Vstopnice so že v prodaji).
Ob 19.30: Shakespeare: »Ukročena trgovačica«. Izven in za podeljele. (Katarina Duša Počkajeva). (Vstopnice so že v prodaji).

OPERA
Sreda, 15. jan. ob 19.30: Giordano: »Andre Chenier«. Abonma red C. (Sedeži tudi v prodaji).
Četrtek, 16. jan. ob 19.30: R. Strauss: »Ariadna na Naksosu«. Premiera. Izven. (Vstopnice so že v prodaji).
Petek, 17. jan. zaprtlo.
Sobota, 18. jan. ob 19.30: Janacek: »Jenufa«. Abonma red K.
Pri premieri Straussove opere »Ariadna na Naksosu« bodo nastopili v glavnih vlogah: Ariadna — Vanda Gerlovičeva, Bacchus — Miro Brajnik, Zerbina — Sonja Hočevarjeva, Harlekin — France Langus, Scaramuccio — Ljubo Kobal, Truffaldin — Ladko Korošec, Erighella — Janez Lipušček, Najada — Mariuša Patkova, Dirada — Božena Glavakova, Echo — Milica Poljanarjeva, v predigri pa: kompozist — Zlata Gašperšičeva in vrsta drugih solistov. Dirigiral bo Bogo Leskovic, režiser je Hinko Leskovšek.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža
Četrtek, 16. jan. ob 20: Dürrenmatt: »Obisk stare gospe«. Abonma Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 17. jan. ob 20: Evreinov: »Kolektiv«. Abonma Petek II — kolektiv.
Sobota, 18. jan. ob 20: Čehov: »Striček Vanja«. Izven. Zadnjič.
Nedelja, 19. jan. ob 15: K. Brenkova: »Carobna palčica«. Izven.
Ob 20: J. Tavčar: »Prihodnje nedeljo«. Premiera — Izven. Gostovanje SNG Trst.

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36
Nedelja, 19. jan. ob 17: W. Karsch-J. Pengov: »Težave Peteršajtkove mame«.
Prodaja vstopnic od torka dalje vsak dan (razen nedelje) na upravi, Resljeva c. 36, od 10.—12. ure, telef. 32-020 in pol ure pred začetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

VESTI IZ KRANJA
PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Petek, 17. jan. ob 20: Stuart Oliver: »Čudovite pustolovščine«. Komedijska v tih dejanjih. Izven.
Nedelja, 19. jan. ob 18: D. Gorinšek: »Rdeča kapica«. Mladinska spevoigra v tih dejanjih. Izven in za podeljele.
KINO
»STORŽIČI«: amer. barvni cinemaskop film »Trije novički v vodnjaku«. Predstave ob 16, 18 in 20.
»SVOBODA«: japonski film »Legendo o Ugetsu«. Predstava ob 19.

Z BLEDA
KINO
»BLED«: sovjetski barvni film »Preizkušnja zvestobe«. Predstavi ob 17 in 20.
Vesti z Jesenic in okolice
Zdravniška dežurna od 10. jan. do 17. jan. dr. Tancar Avgust, Gospodarska cesta.

VESTI IZ TRBOVELJ
KINO
»DELAVSKI DOM«: amer. barvni kavbojski film »San Antonio«.
IZ ROGASKE SLATINE
KINO
»ROGASKA SLATINA«: ameriški film »Predmet 306«.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 18. jan. ob 20: F. Hadžić: »Vsi smo samo ljudje«, komedija. Red B. Vstopnice so tudi v prodaji.
Nedelja, 19. jan. ob 14.30: H. Futz: »Srebrna lilija«, pravljica igra z godbo in plesom. Popoldanska predstava. Izven.
ob 17: F. Hadžić: »Srebrna lilija«, pravljica igra z godbo in plesom. Popoldanska predstava. Izven.
ob 20: F. Hadžić: »Vsi smo samo ljudje«, komedija. Večerja predstava. Izven.
Predprodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-850.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana — Križanke
Četrtek, 16. jan. ob 20: Četrtekovi kulturni razgovori — dr. Jože Potrč: »O socialistični morali«.
Sobota, 18. jan. ob 20: Denger: »Minuto pred dvanaajsto«. Izven in za podeljele. Znižane cene.
Vstopnice se lahko dvignejo pri gledališki blagajni od 10.—12. ure in dve uri pred predstavo. Rezervacije na telefon 22-011.

MLADINSKO GLEDALIŠČE
Nedelja, 19. jan. ob 10: Erich Kästner: »Pikica in Tonček«.
Vstopnice so na razpolago pri gledališki blagajni od 10 do 12 in 2 uri pred predstavo. Rezervacije na tel. 22-011.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE
Levstikov (Sentjakobski) trg št. 2
Četrtek, 16. jan. ob 17: V. Cinybulko-Dežman: »igrake na cestah«.
Petek, 17. jan. ob 17: L. Novy-V. Tauer: »Moja in Zvala«.
Sobota, 18. jan. ob 15.30: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«. Zaključena predstava za RKS: ob 17: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«; ob 20.30: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«. Za odrasle.
Nedelja, 19. jan. ob 11: F. Bevč: »Lenuh Poležu«. ob 15: F. Bevč: »Lenuh Poležu«.

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36
Nedelja, 19. jan. ob 17: W. Karsch-J. Pengov: »Težave Peteršajtkove mame«.
Prodaja vstopnic od torka dalje vsak dan (razen nedelje) na upravi, Resljeva c. 36, od 10.—12. ure, telef. 32-020 in pol ure pred začetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

VESTI IZ KRANJA
PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Petek, 17. jan. ob 20: Stuart Oliver: »Čudovite pustolovščine«. Komedijska v tih dejanjih. Izven.
Nedelja, 19. jan. ob 18: D. Gorinšek: »Rdeča kapica«. Mladinska spevoigra v tih dejanjih. Izven in za podeljele.
KINO
»STORŽIČI«: amer. barvni cinemaskop film »Trije novički v vodnjaku«. Predstave ob 16, 18 in 20.
»SVOBODA«: japonski film »Legendo o Ugetsu«. Predstava ob 19.

Z BLEDA
KINO
»BLED«: sovjetski barvni film »Preizkušnja zvestobe«. Predstavi ob 17 in 20.
Vesti z Jesenic in okolice
Zdravniška dežurna od 10. jan. do 17. jan. dr. Tancar Avgust, Gospodarska cesta.

VESTI IZ TRBOVELJ
KINO
»DELAVSKI DOM«: amer. barvni kavbojski film »San Antonio«.
IZ ROGASKE SLATINE
KINO
»ROGASKA SLATINA«: ameriški film »Predmet 306«.

RADIO LJUBLJANA
Spored za sredo, 15. januarja
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.
5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob 5.30—6.40 Režiane — 6.40—6.45 Naš tednik — 8.05 Pisana paleta (spored operne in solistične glasbe) — 9.00 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori (ponovitev) — 9.15 30 minut za ljubitelje domačih napevov — 9.45 Hitri prsti (virtuozne zabavne skladbe za klavir in Hammond orgle) — 10.10 Stars podobe iz albuma orkestralne glasbe — 11.00 S popevkami iz dežele v deželo — 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev: Leto in meseci) — 12.05 Mali koncert solistične glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — I. Levanič: Nauk III. mednarodne vinske razstave — 12.40 Skladbe Saše Santa igra Mariborski instrumentalni ansambel, poje sopranistka Majda Gruntar — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo (ponovitev: Težka pot) — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Pri klasičnih mojstvih — Ivan tumin: Krokav — 16.00 Koncert po želji — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Malcolm Lockyer z velikim zabavnim orkestrom — 18.00 Kulturni pregled — 18.15 Arnold Schönberg: Tri klavirske skladbe op. 11 — 18.30 Ljudske pesmi in plesi iz Švice — 18.50 Razgovori o mednarodnih vprašanjih — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Jacques Offenbach: Hoffmannove pripovedke — 21.30 Pod zvezdama južnega morja — 22.15 Ritem in violine

II. program (na valu 202,1 m in 98,9 mHz)
14.00 Od Bacha do Rousseaua — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25—16.00 Operetni zvoki

CELJSKE VESTI
KINO
»UNION«: japonski film »Sedem samurajev«.
»METROPOL«: ameriški barvni film »Kleopatrina«.

V mestu Celju se je v času od 4. do 11. januarja rodilo 22 dečkov in 23 deklic.

Poročili so se v Celju: Jožef Trovčev, električar in Barbara Kuhar, delavka, oba iz Celja, Stanislav Verbošek, skladiščnik iz Celja in Jožeta Ravnak, šiviljska pomočnica iz Skofje vasl.

Umrla so v Celju: Božena Lorenčak, stara 12 dni, Elizabeta Kumer, gospodinja iz Sočanja, stara 89 let, Ljudmila Slatav, gospodinja iz Stor, stara 51 let, Uršula Oblak, gospodinja, stara 86 let, Marija Fišnar, upokojenka iz Hranjnika, stara 70 let, Rozalija Starc, upokojenka, stara 70 let, Jožef Pertič, star 1 mesec.

MARIBORSKE VESTI
DEŽURNA LEKARNA:
Sreda, 15. jan., lekarna »Planinka«, Glavni trg 25.
Četrtek, 16. jan., lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Sreda, 15. jan. ob 19.30: Verdi: »Aida«. Red Sreda. Nekaj sedežev v prodaji.
Četrtek, 16. jan. ob 19.30: Skvarkin: »Tuje dete«. Red B. Nekaj sedežev v prodaji.

IZ PTUJA
OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Sreda, 15. januarja ob 9: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantini«. Gostovanje v Veliki Nedelji. Predstava za osnovno šolo Vel. Nedelja: ob 13: O. Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantini«. Gostovanje v Ormožu. Predstava za osnovno šolo in nižjo gimnazijo.
Četrtek, 16. januarja ob 20: E. Frelih: »Vrnili se je«. Izven. Zadnja večerna predstava.
Okrajno gledališče Ptuj pripravlja Hamiltonovo dramo »Plinska luč« v tih dejanjih. Premiera je predvidena konec tega meseca. Dramo režira Emil Frelih, inscenacija V. Hegedušičeva. — Nastopajo Adolf Anderle, Majda Hermanova, Mirko Cegnar, k. g., Anka Bajgotova in Irena Čučkova. Drama bo izvedena prvič v Jugoslaviji. Občinstvo obveščamo, da je delo povzeto po istoimenskem filmu, ki je bil na repertoarju v naših kinematografih.

IZ MURSKÉ SLOBOTE
KINO
»PARK«: ameriški film »Tujec je poklical«. Predstavi ob 17.30 in 20.

DROBNI OGLASI
VISOKOKVALIFICIRANEGA OPTIKA in kvalificiranega galvanizerja takoj sprejememo. Nastop službe in plača po dogovoru. Mehanika — Kraljevo. Lenjova 48.
DAM VISOKO NAGRADO ali posojilo za kakršno koli stanovanje. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Stanovanje«. 151
IZGUBIL SEM večjo vsoto denarja. Ker ni moja last, naprosam najditelja, da vrne znesek proti nagradi na naslov: Matija Kovac, Ljubljana, Ižanska c. 89. 155
PROdam kratek klavir. Amalletti. Prijateljstva 12.

KINO »VIC«
AMERISKI BARVNI
CINEMASCOPE
FILM

»SEDEČI BIK«
Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«: elitna modna revija vsak dan od 9—11 in od 15 dalje.
KINO »KOMUNA«: amer. barvni cinemaskop film »Gospod Roberts«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18, 20 in 21.
KINO »SLOGA«: poljski film »Skrivnost zapuščenega okna«. Tednik: F. N. št. 2. Predstave ob 16, 17, 19 in 21.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje.
MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: nemški film »Piroška«. Predstavi ob 16 in 18.
»LITOSTROJ«: Predstava odpadel

KINO »TRIGLAV«
AMERISKI BARVNI CINEMASCOPE FILM
»Indijanski borec«
Tednik. V glavni vlogi Kirk Douglas, Elsa Martinelli in Diana Douglas. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SISKA«
Ameriški barvni film
POSLEDNJI
iz plemena Komančev
V glavni vlogi Broderick Crawford in Barbara Hale. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

»KEMOFARMACIJA«
razpisuje delovni mesti za:
farmacevta-analitika
specialista za analizo drog. — Pogoji: farmacevtska fakulteta in 5 let prakse
farmacevtskega pomočnika
Pogoji: ustrezna strokovna izobrazba in najmanj 2 leti prakse v analitskem ali sorodnem laboratoriju
Plača po tarifnem pravilniku
Ponudbe pošljite na »Kemofarmacija«, podjetje za promet s farmacevtskim blagom, Ljubljana, Metelkova ulica 7. 154

ELEKTRIČNO PRETPRIJATLJE »MAVROVO«
v izgradnji — GOSTIVAR
razpisuje
PRVO JAVNO LICITACIJO
za izgradnjo objektov na dovodu Hadžina reka
in sicer:
1. Kaptaza s kanalom do vsedalnika
2. Vsedalniki dovoda
3. Kanal od vsedalnika do tunela in
4. Tunel Hadžina reka.
Skupna predračunska vsota znaša 300 milijonov dinarjev. Rok za dovršitev vseh objektov je 1. november 1959.
Licitacija bo 20. februarja 1958 ob 12. uri v prostorih podjetja v Gostivaru.
Tehnična dokumentacija je na vpogled vsak delovni dan v pisarni podjetja v Gostivaru.
Licitacija bo po pravilniku za izgradnjo gradbenih del z dne 27. marca 1957.
Jamščina v obliki garancijskega pisma Narodne banke znaša 1% predračunske vsote, občinska taksa pa 0,03% predračunske vsote. 275

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE TRAGIČNO PREMINIL
IVAN MLAKAR-SERGEJ
NOSILEC SPOMENICE 1941, REZERVNI KAPETAN I. KLAŠE, ODLIKOVAN Z OBJ IL STOPNJE, Z OZN IL STOPNJE IN OH
POGREB DRAGEGA POKOJNIKA BO 15. JANUARJA 1958 OB 15. URI NA MESTNEM POKOPALIŠČU V CELJU
OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV CELJE

OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV TRBOVLJE
SPOROČA ŽALOSTNO VEST, DA JE NENADOMA PREMINIL TOVARIS
IVAN MLAKAR-SERGEJ
NOSILEC SPOMENICE 1941 IN DRUGIH ODLIKOVANJ
POGREB DRAGEGA TOVARISA BO 15. JANUARJA 1958 OB 15. URI NA MESTNEM POKOPALIŠČU V CELJU
OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV TRBOVLJE

Podjetje
»ZITO-MOKA«, LJUBLJANA
Čufarjeva 2
sprejme takoj
kemijskega
tehnika
za delo v laboratoriju
150

Znamka za 10 din
Uprava
»LJUDSKE PRAVICE«
Ljubljana
Petkovškevo nabrežje 25
Poštni predal 42

»Umetno sonce«

Ali bodo konec januarja objavljeni uradni podatki o »ukročeni vodikovi bombi«?

Dvoje britanskih listov je pred kratkim napovedalo, da bo objavljeno konec januarja uradno sporočilo o angleškem »umetnem soncu«. Čeprav je javnost izvedela za ta izum že minulo jesen, uradnega sporočila ni bilo zaradi zahteve admirala Luisa Straussa, predsednika ameriške agencije za atomsko energijo. Zdaj vse kaže, da sta se obe deželi sporazumeli o objavljanju doslej strogo zaupnih podatkov v zvezi z »udomačeno vodikovo bombom« in laboratorijskim reaktorjem »Zeta«, ki so ga izdelali atomski strokovnjaki v britanskem inštitutu Harwell.

Reaktor »Zeta« sestavlja okrog enako oni, ki nastane pri eksploziji vodikove bombe. Za sedaj je peratur 5 milijonov stopinj povsem ga bo treba še znatno izpopolniti.

pređen bo uporaben v industrijske namene. Ko bodo zgradili energetske postaje, ki bodo delovale na načelu fuzije vodikovih atomskih jeder, bo postala »surovina« za to energijo navadna morska voda, ki bo tako najcenejši in najbogatejši energetski vir.

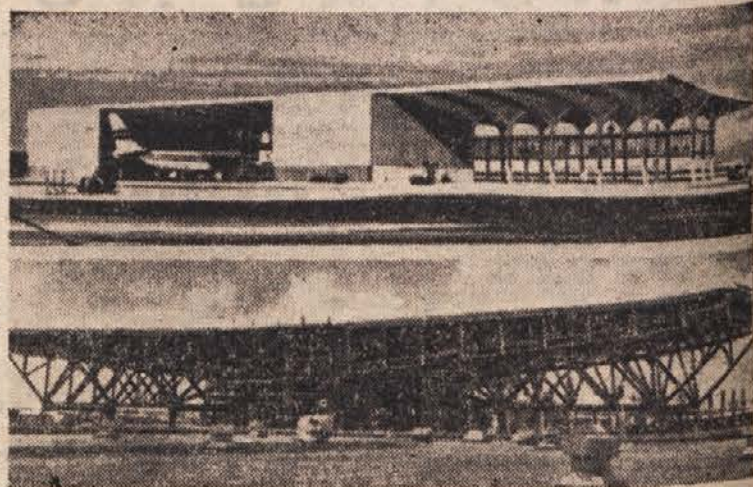
Podrobnosti o tem pomembnem izumu, niso mogli objaviti, ker imajo ZDA po angloameriško-kanadskem sporazumu iz leta 1952 pravico prepovedati objavo zaupnih podatkov s področja jedrske fizike. Ta veto je ameriška vlada sporočila na zahtevo admirala Straussa, ki je želel zagotoviti ameriškim znanstvenikom možnost, da bi »dohiteli« svoje britanske kolege.

Admiral Strauss je že več let v križnem ognju ameriškega tiska in Kongresa, ker ga dolžijo, da je ameriška jedrska znanost zaradi njega v zastoju. Kakor pišejo britanski listi, je hotel ameriški admiral preprečiti objavo dosežkov britanskih strokovnjakov, ker bi to sprožilo še hujše napade na ameriško atomsko komisijo in na njega samega.

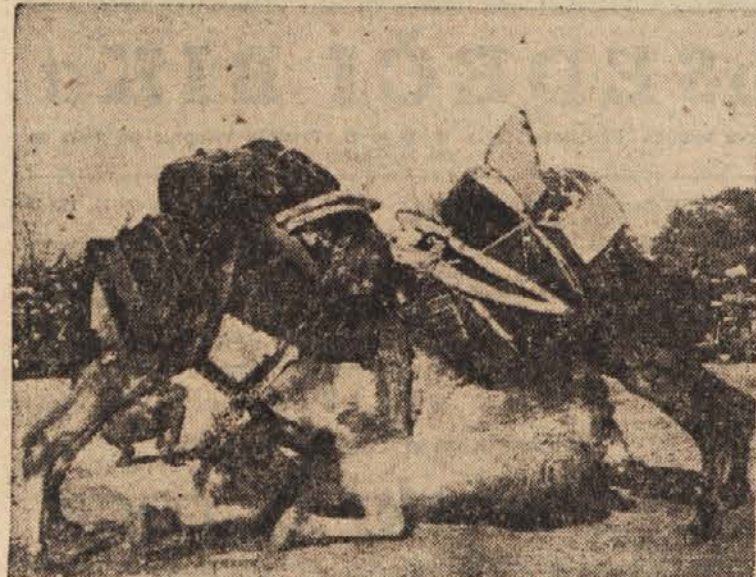
Razen te omenja britanski »Sunday Times« še eno razlago. Proces fuzije vodikovega jedra sprošča nevtrone, ki jih je mogoče uporabiti za spreminjanje navadnega urana v atomsko gorivo plutonij, ta snov pa je osnovna »surovina« za atomsko bombo. Objava rezultatov teh britanskih raziskav bi lahko vplivala na izpolnjevanje tako imenovanega »absolutnega orožja«, spričo tega

pa bi prišle »mnoge majhne dežele do lastne atomske bombe«.

Naj bo že tako ali drugače, vse kaže, da bo »umetno sonce« navsezadnje le predstavljeno svetovni javnosti. Rezultate harwell-skih znanstvenikov naj bi objavila revija »Nature« v svoji prihodnji številki. Angleški tisk pa napoveduje, da bodo hkrati tudi v ZDA objavili rezultate dosedanjih raziskav atomskih strokovnjakov, o čemer je le malo znano. Kaj bo s podatki o nevtroni, spričo katerih bi majhni narodi lahko prišli do atomske bombe, pa za sedaj še ni jasno.

Svojevrsen hangar za šest velikih transportnih letal DC-8 gradijo na letališču pri Miamiu na Floridi. Krili segata na obe strani po 34 m daleč, poslopje je zgrajeno iz železobetona. Strokovnjaki pravijo, da bo streha vzdržala vihar s hitrostjo nad 300 km na uro, temelji pa so podobni tistim, kot jih uporabljajo na peščenih tleh.

Takole so se spopadle na sejmišču Smirni v Turčiji tri kamele. Na prvi pogled ima človek vtis, kakor da vidi nenavadno žival. Številni gledalci so stavili na zmagovalko precejšnje vsote.

Čez deset let

SVETOVNA ZDRAVSTVENA ORGANIZACIJA JE DOSEGLA ŽE LEPE USPEHE

konec malarije

Strokovnjaki svetovne zdravstvene organizacije napovedujejo, da bo malarija povsem izginila najkasneje čez deset let, je zapisal neki ameriški list v poročilu o akciji, ki so jo sprožili, da bi povsem zatrli nalezljivo bolezen. Še nedavno so zdravstveni strokovnjaki govorili o splošnem zatiranju malarije po svetu, list pa je zapisal, da zdaj že pričakujejo, da bo ta nalezljiva bolezen kmalu izginila s seznama nadlog sodobnega človeka.

Ce se bo nadaljeval sedanjí boj proti malariji, bo ta bolezen

izginila najkasneje do 1967 vseh področjih Južne Amerike in z nekaterimi afriških pokrajin južno od Sahare. To je rezultat poostrenejše boja proti raznašalcem te bolezni. Uničujejo jih z insekticidi na področjih, kjer se komarji množijo, hkrati pa izvajajo v ožroženih pokrajinah preventivne zdravstvene ukrepe. Če hočejo na kakem področju povsem zatreti anofelese, ki raznaša malarijo, morajo uporabljati zatiralna sredstva tri leta zapovrstjo.

Mednarodna posvetovalna uprava za razvoj je predložila petletni načrt za uničenje te nalezljive bolezni. Potrebovali bi 519 milijonov dolarjev. Od tega bi dale ZDA petino, mednarodne organizacije petino, prizadete države pa skupno tri petine. Svetovna zdravstvena organizacija je začela zatirati malarijo v Srednji in Južni Ameriki ter na otokih v Karibskem morju, hkrati sodeluje z zdravstvenimi upravami

V Rimu so imeli pred dnevi škandal, ki je o njem pisal ves svetovni tisk: znana pevka Maria Meneghini-Callas je pela glavno vlogo v operi »Norma«. Vstopnice so bile po 80.000 lir, na slavnostno premiero so prišle mnoge osebnosti iz političnega življenja ter iz umetniškega in filmskega sveta, nekaj gledalcev je žvižgalo, pevka po prvem dejanju ni več marala nastopiti. Z Mario Callas je bila v garderobi znana hollywoodska klepetulja Elsa Maxwell, ki je v pevkinem imenu povedala nekaj pikrih na račun »nevzgojene italijanske operne publike«.

Azije, zlasti Daljnega vzhoda, in nekaterimi južnoameriški deželami.

Pobudo za še širšo akcijo so dali uspehi v Grčiji in Indiji in še na nekaterih drugih ogroženih področjih, kjer je malarija občutno zniževala število produktivnih delovnih dni zaposlenega prebivalstva. Preden je Indija začela zatirati malarijo, so izgubili samo njeni kmetijski delavci zaradi te nalezljive bolezni 171 milijonov delovnih dni na leto, grško prebivalstvo pa je izgubljalo letno po 30 milijonov delovnih dni.

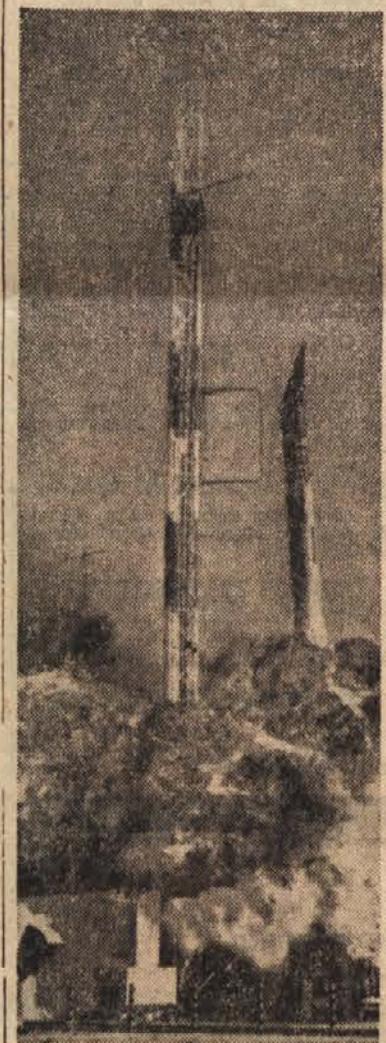
Komarje zatirajo predesem s škropljenjem, hkrati pa uporabljajo klorokin in primakinin. S prvim zdravilom zaustavijo razvoj malarije in uničujejo zajedalce v krvi, drugo zdravilo pa ubija parazite, ki so globlje v tkivu človeškega telesa, in organizem povsem ozdravi od te bolezni.

Rešena podmornica

»Rdeča zvezda« je objavila poročilo, da so sovjetski potapljači po dveh napornih dneh spravili na površino podmornico, ki je zaradi okvare običala na morskem dnu. Pravijo, da so rešili tudi vse člane posadke.

Picasso in sto kvadratnih metrov

Za palačo UNESCO v Parizu so naročili pri znanem modernem slikarju Pablo Picassu stensko sliko, ki bo merila sto kvadratnih metrov.

Ameriška javnost se še ni pomirila spričo neuspeha, ki ga je doživela ameriška znanost, ko so pri Canaveralu na Floridi hoteli izstreliti raketo Vanguard, ki je eksplodirala takoj po startu. V njej je bil ameriški satelit, umetni satelit s premerom petnajst centimetrov. Satelit je pristal po eksploziji komaj 75 m stran od izstrelišča. Posnetek kaže eksplozijo raket.

Trije razbiti avtomobili in dva mrtva potnika so posledice divje vožnje, ki si jo je privoščila 17-letna dijakinja Nystrom iz New Yorka. Znanec je izmaknila avto in se pognala po cesti s hitrostjo 200 km na uro, sunila prvi avto, ki je podrl drugega, njo pa je zaneslo čez ograjo na bližnji travnik. Njen avto je razbit prav kot onadva, njej pa se ni nič zgodilo.

Magnetofonski trak v možganih

Rezervoar vtisov v možganskem tkivu

Hipokrat je v določenem smislu povzročil revolucijo v medicini, ko je ugotovil, da središče razuma ni v srcu, kakor so menili poprej, marveč v glavi. Zapisal je: »Le v možganih nastajajo vsi naši občutki zadovoljstva, veselja, ves smeh in šala, pa tudi naše skrbi, trpljenje, žalost in solze.« Minilo je nad 2000 let, preden so znanstveniki točno določili, kako so razporejena središča, ki kontrolirajo vid, sluh, govor, fizične občutke in večino gibov, zaradi zapletenosti sestave možganov pa je še marsikaj nepojasnjenega.

Nevrokirurg Penfield je nedavno objavil odkritje, da možgani dejansko delujejo kot neke vrste slušno-vidni magnetofon, ki kot na traku ohrani spomin na vse tisto, kar človek vidi in sliši. Pri nekaterih možganskih operacijah je kirurg s finimi elektrodami in s tokom do pet voltov dražil razne dele v možganskem tkivu. Ker možgansko tkivo ni občutljivo za bolečino, oziroma dražljaje, ki jo povzročajo, bolniki niso čutili bolečin, marveč so imeli vtis, kakor da zaznavajo glasbo, ki so jo slišali nekoč poprej, hkrati pa so spet videli tisto, kar so gledali že pred leti.

Nemara je zanimivo tudi to, da so segali ti »spomini« v različna obdobja bolnikovega življenja, kar je bilo odvisno od mest v možganih, na katera je kirurg postavljaj elektrode. Bolniki so se v takih primerih spominjali

tudi nekaterih podrobnosti, ki bi se jih verjetno ne spomnili, pa čeprav bi se še tako trudili. Za te dražljaje so občutljivi le nekateri deli možganske skorje, in sicer zlasti tisti ob straneh, pa še ti ne v celoti.

Penfield meni, da so ta področja možganskih zavojev neke vrste transmissijska področja za električne impulze, ki so šli skozi možgane takrat, ko je bolnik dejansko doživel ali zaznal to ali ono reč, po njegovem mnenju pa je »skladišče« vtisov neke v globljih plasteh možganskega tkiva. Razen tega je kirurg z dražljaji povzročil pri pacientih »občutek trenutnega položaja, vendar ne tistega, ki se ga je pacient nekoč popolnoma zavedal.«

Kirurg Penfield smatra svoje poskuse za nadaljnji napredek pri razlagi tistega, kar je Hipokrat imenoval sposobnost možganov, da »razlikujejo grdo od lepega, se v takih primerih spominjali neprijetnega.«

STAROST

brez staranja

VITAMINI SO ČUDOVITE SNOVI

- S proizvodnjo sintetičnih vitaminov je prišla znana novost do sijajnih rezultatov. Zdjaj ni več nujno, da bi postala starost žalostno, počasno posilvanje od življenja, zakaj, farmaceutska kemija zagotavlja človeku tudi v visoki starosti ustvarjalne sposobnosti. Boj proti starosti se mora seveda začeti zelo zgodaj, zakaj prvi znaki senilnosti se pokažejo že kmalu potem, ko človeški organizem povsem doraste.

skimi drozmi in z jetrnimi izvlečki so dosegli zdravnik, da so bolezenski znaki izginjali in je navsezadnje prišel dan, ko so bolniki drug za drugim obhajali na delo. To jemljejo zdravniki kot dokaz, da je prezgodnje staranje mogoče preprečiti, s čimer se občutno podaljša najplodovitejše obdobje življenja.

Tu uspehe pripisujejo vitaminom, vendar njihov učinek biokemično še ni razjasnjen. Domnevajo, da so vitamini odgovorni za pravilno delovanje sleherne celice človeškega organizma, zato so tudi nujno potrebni. Jetra — imenovali bi jih lahko kemični laboratorij človeškega telesa — nas oskrbujejo z nekaterimi važnimi snovmi, zlasti s cholinom, posebnim fermentom, ki je podoben vitaminu.

Mlad inženir je čutil, da se naglo stara. Zaradi vnetja živcev je bil po vsem videzu za vselej nesposoben za delo. Kura s thiaminom, vitaminom iz skupine B, je ublažila bolečine, po letih še mlademu, a prezgodaj ostarelemu organizmu so se povrnila življenjske moči. — Neki ženski srednjih let je zaradi senilnosti grozila duševna neuravnoteženost, ki bi jo lahko pripeljala v zavod za duševne bolezni, večje doze niazina, drugega vitamina iz skupine B, pa so znatno popravile njeno stanje. — Neki profesor medicinske fakultete je imel kataralno očesno vnetje in mu je grozila slepota. Vitamin riboflavin je pomagal zatreti bolezen in je profesorju vrnil vid.

Vsi bolniki — in seve še mnogi drugi — so dolžni hvaliti za svoje zdravje sintetičnim vitaminom, ki so jih dodajali izbrani hrani visoke kalorične vrednosti. Tudi najboljša hrana vsebuje le omejene množine vitaminov, teh pa potrebujejo različni organizmi različno mnogo, in sicer starejši ljudje več kot mladi.

Na kliniki je opazoval neki zdravnik 5700 kronično obolenih pacientov, še posebej pa se je zanimal za tistih 894 med njimi, ki že več let niso mogli delati. Klinično in laboratorijsko so ugotovili, da ti ljudje niso bili tuberkulozni in niso imeli srčne napake ali katere druge kronične bolezni. Njihove težave so znanstveno razlagali z gastričnimi in duševnimi motnjami, v resnici pa je bila osnovni vzrok njihove bolezni napačna prehrana, oziroma pomanjkanje določenih vitaminov. Z beljakovinami, naravnimi vitamini in rudninskimi solmi ter s sintetičnimi vitamini, s piv-

Dr. Best, eden izmed iznajditeljev insulina, je odvzimal krmni poskusnih živali cholin. Jetra in ledvice so se kmalu obdale z debelo plastjo maščob, s tem pa so utrpeli škodo v tem smislu, da so pomanjkljivo delovale. Maščobe veljajo za polglavitnega sovražnika tega človeškega kemičnega laboratorija. Ko je dr. Best dodajal živalski krmni večje količine cholina, je začela maščoba izginjati, motenj pa ni bilo več. Ti uspehi so pokazali pot k nadaljnjemu boju proti srčnim in ledvičnim boleznim ter proti nevarnosti kapi. Zal je v naši povprečni hrani le zelo malo cholina.

Nastane vprašanje, čemu ne bi dajali vitaminov v hrano za stare ljudi, prav kot to že povsod delajo s hrano za dojenčke. Tudi moderni kmetovalci dodajajo zadnja leta živini in perutnini vitamine, rudninske soli in hormone. Vzrok je prav gotovo v tem, da se pospeši razvoj, rast in tudi odpornost živine. Nekateri zdravniki menijo — je zapisal dr. Best — da si ljudje bogato domišljajo vse mogoče o učinkovitosti vitaminov, toda kravam, prašičem in piščancem bi prav gotovo ne mogli pripisovati moderne »vitaminske domišljije«.

Res je, človek ne more živeti samo od kroglic, vendar vitamini varujejo pred boleznimi, čeprav ne pred vsemi, zlasti pa krepijo odpornost organizma, pospešujejo zdravljenje in podaljšujejo življenjsko dobo človeške ustvarjalnosti.

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

podpis

Odrežite in nam pošljite